

## ANICA ČERNEJEVA

je umrla sredi najlepše pomladi, 3. maja 1944, in v najstrašnejših okoliščinah, daleč od doma, še sto kilometrov severno od Berlina v majhnem nemškem »delovnem« taborišču v Neubrandenburgu, majhnem v primerjavi z matičnim v Ravensbrücku pri Fürstenbergu. Taborišče je dobilo ime po majhni vasi Ravensbrück (der Rabe-krokar) 2 km od mesta Fürstenberg. Pred taboriščem se nahaja jezero Schwedt, skozi katerega teče reka Havel. Taborišče je bilo obdano z visokim zidom, ki je bil prepleten z električno žico s tokom visoke napetosti, na kateri je ostalo mnogo nesrečnic v hrepenenju po svobodi. Sedaj so na tem zidu spominske plošče, na katerih so označene vse narodnosti taboriščnic s tiskanimi črkami. Ob 30. obletnici osvoboditve smo položile rože pred te plošče. Od 132.000 naših žena je ostalo živih samo 92.000.

V taborišču je tudi krematorij, kjer so zažigali izmučena telesa. Pepel so metali v jezero ali po poti do Fürstenberga do taborišča. Pozneje so to pot imenovali Pot miru, danes pa jo imenujejo Pot smrti. Ob koncu aprila 1945 so taborišče osvobodili Rusi, a pred tem so Nemci izpraznili taborišče. Jetnice so izkoristile nastali preplah za beg ob poti skozi gozdove in zbežale ter se tako osvobodile gestapovskega bičanja. Ob 30. obletnici osvoboditve smo metale rože v jezero in s tem simbolično krasile »grobove« naših sotrpink.

Poleg krematorija so samice, mučilnice nesrečnih žena. Danes je tukaj urejen muzej. Na zidu naše samice so vklesana imena naših sotrpink, ki so dale življenje za lepšo prihodnost svoje domovine.

18. februarja 1944 so nas poslali iz Ravensbrücka v delovno taborišče Neubrandenburg, a že 22. februarja je morala Anica v taboriščno bolnišnico, tako imenovani »revir«, ki je bila popolnoma brez zdravil. Tam sta bili taboriščnici zdravnici Poljakinja in Rusinja, ki sta pomagali Anici, kolikor sta mogli. Tudi silno koprnenje po svobodi, po domu ni moglo premagati njenega bolnega, že prej šibkega telesa, zdaj na smrt utrujenega in oslavljenega po zaporu v ljubljanski šentpetrski kavarni, po dolgi in grozotni poti v neznano, po vseh mukah in ponižanjih v Ravensbrücku, kamor so jo odpeljali že 18. novembra 1934, po mrzlih jesenskih in zimskih mesecih in v lahkih taborniških krpah in končno še po novi poti sredi najhujše zime v mrzlem živinskem vozu, kjer ni bilo mogoče sestiti drugam kot na mrzla, gola tla, v drugo taborišče - v Neubrandenburg, kjer je bila njena skupina prva slovenska skupina in kamor še nekaj časa ni bilo nobenih pošilk od doma. Ko pa so začele prihajati, je bilo zanje že prepozno.

Umrla je, kot so tista leta umirali tisoči in tisoči naših ljudi. Ni je morda po naključju zajel val okupatorjevega divjanja, ne, zavestno in naravnost so jo domači izdajalci izročili Nemcem. Aretirat sta jo prišla dva človeka, ki ju je dopoldne istega dne videla v pisarni ravnatelja ljubljanskega učiteljskega učiteljskega. Izročeni so bili najprej Italijanom in potem še Nemcem vsi profesorji učiteljskega, ki so bili zavedni Slovenci in zato vključeni v Osvobodilno fronto slovenskega naroda. Tudi Anica je bila tri tedne – od avgusta do septembra 1943 – zaprta pri Italijanih. Ko pa je prišla v Ljubljano novica o njeni smrti, so prav ti, ki so jo pogнали v smrt, hinavsko zavili z očmi, češ »tudi njo lahko smatramo za žrtev današnjih nesrečnih slovenskih razmer«. Te besede beremo v okrožnici dijaštvu, ki mu ravnateljstvo 2. junija 1944 da na znanje, da se bo 6. junija brala maša zadušnica za pokojno Anico Černejevo, hkrati pa se bodo ob tej priliki poleg nekaterih dijakov spomnili tudi pokojnega profesorja izdajalca. Tako so Aničini morilci uprizorili bridko komedijo in v isti sapi ob njenem imenu izrekli še ime enega najbolj zagrizenih nemškutarjev. Okrožnica se končuje z besedami: » ... molite za zveličanje njihovih duš!«

Tako je sredi tuje pomladi, v deželi, ki so jo slovenska usta med vojsko neštetokrat preklela, končalo sončno življenje slovenske pesnice Anice Černejeve. Njej sami ni bilo vedno sončno, toda svoje težave je prenašala sama in jih kvečjemu zaupala svojim pesmim, vse okrog sebe pa je obdajala s svojo nežnostjo in plemenitostjo, s svojo nepremagljivo potrebo po razdajanju same sebe, po osrečevanju, po dviganju in plemenitenju. Ne samo s svojim bogatim znanjem, s svojo jasno in gladko besedo, tudi z nepremagljivo silo svoje bogate osebnosti, z notranjim žarom človeka, ki bi rad z ljubeznijo prepričal, zavojeval in osrečil svet, je osvajala vse okrog sebe, zlasti mladino, ki jo je vzgajala toliko let, saj je bila rojena govornica in vzgojiteljica.

**Rodila se je 3. aprila 1900 v Čadramu pri Konjicah** – njen oče je bil učitelj in tudi pesnik in pisatelj – dovršila v Mariboru učiteljske, poučevala nekaj časa na osnovni in meščanski šoli, potem pa v Zagrebu opravila osem semestrov Višje pedagoške šole – študirala je pedagogiko, psihologijo, filozofijo in matematiko. Profesorski izpit je položila na zagrebški filozofski fakulteti. Od jeseni 1930 je razen eno šolsko leto vse do tistega nesrečnega 21. oktobra 1943, ko so jo ponovno aretirali, službovala na ljubljanskem učiteljskem učiteljskem.

Pisala je pesmi in članke. Otroške pesmi je objavljala v Zvončku in v Našem rodu, pedagoške članke v Popotniku in v Ženskem svetu in tudi predavala je mnogo, tudi izven Ljubljane. **Leta 1930 je v Celju izdala zbirko otroških pesmi z naslovom Metuljčki**, leta 1933 pa zbirko **Za vesele in žalostne čase** s slikami Eda Deržaja. Kasneje je za dve slikanici priredila besedilo (1934 – Kapljice in 1939 – Dedek Miha). Mladinska knjiga je izdala izbor njenih

**otročkih pesmi pod naslovom Sredi domovine.** Tako se je nekako skoraj nujno pri nas utrdilo prepričanje, da je bila Anica Černejeva otroška in mladinska pesnica, poleg tega še pedagoška javna delavka, njene pesmi, ki jih lahko srečamo skoraj v vsakem letniku Ženskega sveta, pa kot da smo pozabili. So pa te pesmi, poleg tistih, ki so ostale v rokopisu, odsev in izpoved njenih najglobljih doživetij, prava podoba njene človeške in umetniške osebnosti. Sedaj so njene pesmi zbrane v zbirki **Moje poti**, ki je posvečena 30. obletnici osvoboditve.

Anica Černejeva pripada najnaprednejšim mladinskim pisateljem v časo med 1. in 2. svetovno vojno. Ni pa bila samo rojena vzgojiteljica in pisateljica, temveč tudi guvernica. Njen poslednji govor je bil v Neubrandenburgu, s katerim nas je tolažila in na srca polagala prijateljstvo in misel na povratek v osvobojeno domovino.

Anica ni v taborišču napisala nobene pesmi, samo doživljala jih je – bridke pesmi, zrasle iz najgrenkejših, poniževanih poslednjih dni njenega življenja. Hotela jih je zapisati potem – v svobodi.

Ob 10. obletnici smrti so vzdali spominsko ploščico v veži Učiteljišča v Ljubljani, kjer je poučevala 12 let in od koder so jo odpeljali Nemci. Na tej spominski plošči piše:

*»V tem zavodu je poučevala profesorica in pesnica Anica Černejeva, rojena v Čadramu pri Konjicah. Umrla je 3. maja 1944 v nemškem koncentracijskem taborišču v Neubrandenburgu.*

*Odtod so tujcem te predali v smrt izoržki, ki svoj rod so izdali. Odtod odšla si, da se vrneš med na veke živih, ki so boj končali.«*

**Biserka ERCEGOVAC**

## ČLANKI, KI JIH JE NAPISALA ANICA ČERNEJEVA

<b>Popotnik</b>	1922	Oton Župančič kot mladinski pesnik (str. 50-55)
	1929/30	Moralna upravičenost vzgoje in vzgojitelja (str. 192)
	1932/33	Ivan D. Lesica, Druga srbska ali hrvatska čitanka za 1. in 2. razred višjih narodnih šol (ocena, str. 318)
	1933/34	Dr. Stanko Gogala, Temelji obče metodike (ocena, str. 315-316)
	1934/35	Dr. Karol Ozvald, Prirodoslovna in duhoslovna smer psihologije s pedagoškega vidika (ocena, str. 284-285)
	1936/37	Brezposelnost učiteljskega naraščaja kot pedagoški problem (str. 161-163)
	1937/38	Fran Fink, Začetni čitalni in pisalni pouk (ocena, str. 46-47)
	1939/40	Kristina Vrhovec, Fran Milčinski - vzgojnik (ocena, str. 207-208)
	1940/41	Pregled razvoja računске metodike (str. 120-123) O naših računih (str. 161-164)

<b>Pedagoški zbornik</b>	1940	Obče kultiviranje učiteljev (str. 120-122)
<b>Dečja i omladinska knjiga</b>	1933	Slovensko mladinsko slovstvo (str. 24-26)
<b>Slovenska knjiga</b>	1918 - 1938	Mladinsko slovstvo (str. 13-15)
<b>Prosvetni delavec</b>	1958; št. 9	Pismo A. Černejeve

<b>Ženski svet</b>	1931	Zofija Nalkowska, Dom osamelih žena (ocena, str. 126) Koncert Mladinskega pevskega zbora Trbovlje
	1932	Pavel Golia, Jurček (ocena, str. 59-60) Selma Lagerlöf, Zgodba o blaznem Gunnarju (ocena, str. 121) Manom slovenskih avtoric (str. 365)
	1933	Vzgoja naše ženske mladine (str. 257-260)
	1938	Gustav Šilih, Beli dvor (ocena, str. 252) Naše mladinsko slovstvo (str. 270)
	1939	Beseda o vzgoji (str. 15-16) Resnična in živa vzgoja (str. 38-39, 60-61) Ivana Brlić Mažuranić (str. 81-82) Moč in mir (str. 201)
	1940	Mladina, ki stopa v življenje (str. 148)

## Z našega dvorišča.

## 1.

Račke — to so klepetulje:  
brbljajo, žebljajo,  
z vsakim kramljajo,  
k vsaki umazani  
mlaki racajo.

Goska so vse bolj gosposke:  
ponosno se v belih  
oblekah držijo  
in deco sosedovo  
z dvora podijo.

Purani — to so jezljivci:  
jezno prevažajo  
svojo kočijo  
in se nad našo  
Tito jezijo.  
Vesle, to je preklicana reč,  
draži jih Tifin predpasnik rdeč.

## 2.

Naš petelinček je gospodar,  
kaj mu je Tifin predpasnik mar!  
Glava mu je polna skrbi:  
teško se red po dvorišču vzdrži.

Naš petelinček, naš gospodar  
ne najde miru in oddiha nikdar.  
Glejte, na polt zrnce leži:  
»Kje je družina? Kikiriki!»

Ko je vse svoje krog sebe zbral,  
misli, ugiblje: komu bi dal  
zrnce po svoji najboljši veri,  
da se rodbini s tem ne zameri?

Strečna rešitev! Bog jo je dal:  
sam gospodar bo zrna pobral.  
Ej, petelinček je svetohlinček  
in kokoške so lahko vesele,  
da so mu dober tek želele.

## 3.

Naša čopka vodi picke:  
tri so črne, tri so bele,  
vse so glasne in vesele.

Čopka skrbno picke čuva,  
hudo gleda, jezno kljuva  
in še malo Tilo krega,  
če po njeni picke sega.

Čopka vlada vse dvorišče,  
koplje, kliče, brska, išče,  
huda skrb je malo piščel!  
Čopka pa jih vodi sest,  
to je res že težka vest!

Tri so črne, tri so bele,  
vse so glasne in vesele,  
vse so žejne, vse so lačne  
v trdo noč od rane zore,  
ko se čopki delo začne.

Čopka vrgaja svoje picke,  
tliho deci prigovarja  
in jo skrbno opozarja:  
»Kok, kok, vedno blizu mama,  
le nikdar nikoder same!  
In poslušajte znamenja:  
Kok, kok, kok, kok — to se pravi,  
da je mama našla črva,  
njen bo, ki jo čuje prva.  
Kuk, kuk, kuk, kuk — to pomeni,  
da je prišla mala Tita  
in prinesla mero žita.  
Kek, kek, kek, kok — je nevarnost:  
hitro, hitro bliže mama,  
da vas v svoje varstvo vzame!  
Nujprej bele, potlej črne,  
namin plašč vas vse ogne.  
Vsepovsod nevarnost čaka,  
kok, kok!»

Samu naj se pazi vsaka.  
Kok, kok, male, moje mile,  
boste že še svet spoznale!»

Naša čopka vodi picke  
in jim pamet svetuje.  
Mala Tita pristuškuje,  
Veste, Tita vam je zvitja  
pa razume čopkin govor  
in vse njene nauke čuje.

Anica Černejeva.



**V proslavo desetletnice obstoja naše države.**

Povsodi lepo petje,  
povsodi pestro cvetje,  
vihrá zastava naša,  
slovesno zvon se zglaša.

In ta vzneseni spev,  
iz tisoč grl odmev,  
pomemben to je dan  
zaté, Jugoslovan!

Deset je let minilo,  
kraljevo čuj bodrilo:  
»Slovenec, Srb, Hrvat  
drug drugemu je brat!

In skupni sem zgradil vam dom,  
zval Jugoslavijo ga bom,  
do nje ljubezen naj nas veže,  
v globino naj srca nam seže! ...«

Junaki Jugoslavijo  
presrčno vsi pozdravijo:  
»Zdaj prosti smo okov,  
prihaja čas nam nov!

Svobode sije žar,  
prosvete mili dar,  
naš glas se čuje v šoli,  
po naše cerkev moli.

Le eno nas boli,  
oh, vas med nami ni,  
zasužnjeni mučenci,  
goriški vi Slovenci! ...«

Zato pa vsi na boj,  
rešite domek moj,  
Gorico priborite,  
v beg Laha poženite! —

Ko želja ta se izpolni,  
najlepše zazore nam dni,  
v Gorici bo zaplapolala  
zastava naša! Borcem hvala! ...

Janko Leban.

**Po našem svetu.**

Plavaj, naša misel, plavaj  
po slovanskem južnem svetu,  
naše kraje nam pozdravi  
in prostost v desetem letu!

Koder plavaš, kamor sežeš,  
vsepovsod je domovina,  
vsepovsod je naša zemlja,  
naša gora in dolina.

Vsepovsod smo mi in naši  
in nikjer ni tuje volje,  
naše je nebo nad nami,  
naše je to zlato polje.

In na polju naše žito,  
naši klinčki v naših gredah,  
in povsod je naša duša  
v naših pesmih in besedah.

In povsod je naša želja,  
da zaslužimo Svobodo,  
in povsod je naša volja,  
da si kujemo usodo!

Anica Černejeva.

boter, ako gledaš zdaj iz nebes name sem doli, potem si pač zadovoljen z menoj!«

\* \* \*

In čuvstvo nepopisne sladkosti mu je napolnilo srce! —

Eno edino, kar si je v tistem trenutku še želel, je bilo to, da bi mogel biti že skoro pri svoji ljubljeni materi in ji naznaniti: »Evo me doktorja, draga mati! Botrov zlat je izpolnil svojo nalogo, a tudi jaz sem, hvala Bogu, izpolnil svojo! O mati, konec je muk, konec borb in omagovanj! Zdaj treba samo še, da malo napredujem v službi, pa nama ne bo več sile!« — —



### *Naš mucek.*

Naš mucek je siten,  
na solcu čepi,  
kima in dremlje,  
se kisto drži.

»Mucek, kaj si miško  
zgrešil,  
ali je kužek  
ti mleko popil?«

»Ne miške, ne mleko,  
vse se dobi!  
Le žarek hudoben  
me peče v oči.«

»Mucek, pst! Žarek  
je od Boga,  
in mi smo veseli,  
da nam ga da.

Skrij se v temo  
in čakaj noči,  
ti v zori zaspančkaj,  
v mraku pa mi!«

*Anica Černejeva.*



## Vprašanja.

»Kako pa vsaja hlebčke  
Marija na nebo,  
da doli ne popadajo,  
da plavajo mehko?«

»Ko v delavnici božji  
tak hlebček narede,  
ga z veslom zlatim v peč — nebo  
kot v morje čoln spuste.

Veslata angelca ga dva,  
zanj ni se bati nič,  
tak varno plava vrh neba  
kot lahkokrili ptič.«

»In kdo zakuri ogenj  
v veliki peči tej,  
da hlebčki se zarumené,  
da spečejo se v njej?«

»Gemađa velika gori  
v tej peči noč in dan  
in hlebčke lepo rumeni  
v njej solnce — velikan.«

»A ko pečeni so, kdo li jih je.  
to, mamica, mi dej?  
Se z njimi angelci gosté  
po delu, to povej?«

»Ko hlebčki vsi pečeni so,  
po nebu razvrščeni so,  
na polja rahel dež spuste,  
da klasje žejno napoje.

Ni treba angelcem jedi,  
godí se to za nas ljudi,  
da vsako leto v pravi čas  
nam kruha da zoreči klas.«

Andrej Rapč.



## Godovno.

Poljane so god praznovale.  
Zvončki so jutro zvonili  
in petelinčki so bili  
v gostih in sestre Marjetke  
so pridno ponujale skledke.

Poljane so god praznovale:  
Pikapolonica sirota  
je gostom kazala pota.  
Žarkov je zlatih nabrala,  
po trati je lučce prižgala.

Poljane so god praznovale.  
Metulji so se napili  
solnce in sladke medice,  
pa so jih skrbne kresnice  
pozno v noči iskale.

Poljane so god praznovale:  
gostje so bili veseli  
in murni so pesem zapeli.  
Le travice so koscev se bale,  
Marijine solze jokale...

Anica Černejeva.





ČUVATE KNJIGO

Vsaki bralci je odgovoren za izposojeno

## RAZISKOVALNA NALOGA

OŠ ANICE ČERNEJEVE MAKOLE

# ŽIVLJENJE IN DELO ANICE ČERNEJEVE

RAZISKOVANO PODROČJE: SLOVENSKI JEZIK IN KNJIŽEVNOST

## ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici, lektorici Mojci Plaznik, ki mi je pri raziskovalni nalogi pomagala in svetovala.

Zahvaljujem se tudi gospe Aleksandri Černi in Taji Dvoršak za pomoč pri raziskovalni nalogi.

Zahvala pa gre tudi domačinom na vseh stopnjah, ki mi dajejo podporo in spodbujajo.

KNJIŽNICA JOSIPA VOŠNJAKA  
SLOVENSKA BISTRICA

**MENTORICA IN LEKTORICA:  
MOJCA PLAZNIK**

**AVTORICI:  
TAJDA DVORŠAK  
SABINA BABŠEK**

**Makole, 2011**

929 Černej A  
KNJIŽNICA JOSIPA VOŠNJAKA  
SLOVENSKA BISTRICA  
191.622

dsu.

**ČUVAJTE KNJIGO!**  
Vsak bralec je odgovoren za izposojeno knjigo in je ne sme izposojati drugim.

KAZALO

1. POVZETEK ..... 1

2. UVOD ..... 2

3. TEORETIČNI DEL ..... 4

3.1 ZIVLJENJE ANICE ČERNEJVE ..... 4

3.1.1 PRIZDVA ČERNEJVIH IN NAROVO ZIVLJENJE V MAKOLAH ..... 10

3.2 DELO ANICE ČERNEJVE ..... 12

3.2.1 ČLANKI ..... 13

3.2.2 PESMI IN PESNIŠKE ZBIRKE ..... 14

4. EMPIRIČNI ALI EKSPERIMENTALNI DEL ..... 15

5. REZULTATI ..... 16

5.1 GOTOVITVE ..... 17

6. RAZPRAVA ..... 18

7. ZAKLJUČEK ..... 19

8. LITERATURA ..... 20

9. SEZNAMI ..... 21

9.1 SEZNAM GRAFOV ..... 21

9.2 SEZNAM SLIK ..... 21

**ZAHVALA**

Zahvaljujema se mentorici, lektorici Mojci Plaznik, ki nama je pri raziskovalni nalogi pomagala in svetovala.

Zahvaljujema se tudi gospe Aleksandri Černeji in Iztoku Šeguli za posredovane podrobnejše podatke.

Zahvala pa gre tudi domačinom oz. vsem tistim, ki so si vzeli čas in rešili anketo.

Tajda Dvoršak in Sabina Babšek

191.622

## KAZALO

<b>1. POVZETEK</b> .....	<b>4</b>
<b>2. UVOD</b> .....	<b>5</b>
<b>3. TEORETIČNI DEL</b> .....	<b>6</b>
3.1 ŽIVLJENJE ANICE ČERNEJEVE.....	6
3.1.1 DRUŽINA ČERNEJEVIH IN NJIHOVO ŽIVLJENJE V MAKOLAH.....	10
3.2 DELO ANICE ČERNEJEVE.....	12
3.2.1 ČLANKI.....	13
3.2.2 PESMI IN PESNIŠKE ZBIRKE.....	14
<b>4. EMPIRIČNI ALI EKSPERIMENTALNI DEL</b> .....	<b>15</b>
<b>5. REZULTATI</b> .....	<b>16</b>
5.1 UGOTOVITVE.....	17
<b>6. RAZPRAVA</b> .....	<b>18</b>
<b>7. ZAKLJUČEK</b> .....	<b>19</b>
<b>8. LITERATURA</b> .....	<b>20</b>
<b>9. SEZNAMI</b> .....	<b>21</b>
9.1 SEZNAM GRAFOV.....	21
9.2 SEZNAM SLIK.....	21
<b>10. PRILOGA</b> .....	<b>22</b>

## 1. POVZETEK

Pri raziskovalni nalogi Življenje in delo Anice Černejeve sva raziskovali, koliko poznajo Anico Černejevo prebivalci Makol. Najprej sva poiskali ustrezno literaturo s področja književnosti, življenja slovenskih književnikov in književnosti na področju občine Makole in jo preučili. Ker je Anica Černejva živela in ustvarjala v makolah sva se odločili, da bova raziskali poznavanje življenja in dela Anice Černejeve, saj sva o njej iz literature izvedeli le malo. Nato sva postavili hipotezo, ki sva jo skozi raziskavo poskušali potrditi. Sestavili sva anonimno anketo, katere rezultati naj bi pokazali, koliko prebivalci Makol poznajo življenje in delo avtorice.

Razdelili sva 100 anket, od katerih sva dobili vrnjenih in izpolnjenih le polovico (50 anket). Tako majhen vzorec je sicer po najinem mnenju nekoliko premajhen za postavljanje nekih splošnih ugotovitev, vendar sva se klub temu odločili, da bova raziskavo izpeljali do konca.

Rezultate, ki sva jih dobili iz rešenih oziroma izpolnjenih anket, sva vpisovali v tabele, ki so nama bile v pomoč pri kasnejšem risanju grafov in odčitavanju ter primerjavi podatkov.

Rezultati, grafi in tabele so potrdili najino hipotezo.

S pomočjo literature sva napisali teoretični del naloge, pri empiričnem delu pa sva povzeli rezultate ankete, ki sva jih zapisali v obliki tabel in grafov, ter dodali še komentarje in razlago.

Pri raziskovanju sva uporabili naslednje metode:

-opisno metodo, ki sva jo uporabili pri opisovanju dejstev in spoznanj ter pri interpretaciji rezultatov;

-metodo klasifikacije pri določanju položaja pojmov v pojmovnem sistemu;

-primerjalno metodo pri primerjanju dejstev in odkrivanju podobnosti ter razlik;

- analitično in sintetično metodo pri analiziranju rezultatov in podajanju spoznanj.

Meniva, da bi bili rezultati enaki, če bi bil vzorec anketirancev večji.

## 2. UVOD

Za temo raziskovalne naloge sva izbrali delo in življenje Anice Černejeve. Za to raziskavo sva se odločili zato, ker želiva izvedeti čim več o pesnici, ki je živela v Makolah, in ker naju zanima, kako dobro poznajo Anico Černejevo prebivalci Makol.

Postavili sva naslednji hipotezi:

*-V literaturi ni veliko zapisanega o Anici Černejevi.*

*-Prebivalci Makol življenja in dela Anice Černejeve ne poznajo dobro.*

Raziskav o Anici Černejevi je zelo malo, v literaturi je najti malo podatkov, lahko bi rekli, da jih je premalo. Ker sva ugotovili, da v slovenski književnosti po najinem mnenju nima mesta, ki si ga zasluži, sva se odločili, da med prebivalci Makol izvedeva anketo o poznavanju življenja in dela te pesnice.

V anketo sva vključili nekatera splošna vprašanja o njenem življenju in delu, nekaj vprašanj pa je bilo tudi – po najinem mnenju – težjih, npr. podatki o starših, datumi... Med krajane Makol sva razdelili 100 anket, od katerih sva dobili vrnjenih 43. Pred analizo anket sva predpostavili, da bodo rezultati pokazali, da ljudje premalo poznajo življenje in delo pesnice, ki je slovenski literaturi doprinesla veliko pesmi tako za otroke kot za odrasle.

### 3. TEORETIČNI DEL

Teoretični del naloge je zasnovan na različni literaturi in pričevanju še živečih sorodnikov Anice Černejeve, Aleksandre Černež in Iztoka Šegule, Aničinih nečakov.

Pričevanja in zapisi v literaturi se dostikrat ne ujemajo, nečaka pravita tudi, da so nekateri podatki v literaturi neresnični oziroma so podatki drugačni, kot so dejansko bili. V teh primerih sva za verodostojne vzeli podatke, ki sta nama jih dala nečaka pesnice.

#### 3.1 ŽIVLJENJE ANICE ČERNEJEVE

Anica Černejeva je bila tretja izmed petih otrok v učiteljski družini Černejevih. Rodila se je 3. aprila 1900 v Čadramu pri Slovenskih Konicah. Družina je romala z očetom Ljudevitom Črnejem, doma iz Frama pod Pohorjem, po njegovih učiteljskih postajah in si končno ustvarila dom v Makolah pri Poljčanah blizu gradu Štatenberg, kjer je mati Marija, potomka pohorskih glažutarjev, rojena v Oplotnici, podedovala domačijo svoje tete. Aničin oče Ljudevit je bil učitelj. Za poklic učitelja ga je navdušila mama, katere oče je bil zaveden Slovenec z lepim posestvom in lepo knjižnico. Oče Anice Černejeve je bil tudi pesnik in pisatelj ter je napisal marsikatero pesem, ki je bila uglasbena in je kasneje skoraj ponarodela. Bil je tudi prijatelj Josipa Ipavca, znanega slovenskega skladatelja. V Makolah je po upokojitvi vrtnaril, sadjaril, čebelaril, napisal je svoje spomine in v Makolah tudi umrl.

Anica Černejeva je osnovno šolo začela obiskovati v Gričah pri Zolcu. Z drugim oddelkom petega razreda je Anica na takrat petrazredni javni ljudski šoli v Gričah, kakor piše na dvojezični slovensko-nemški odpustnici. V tej odpustnici, in še nekaterih ohranjenih samo slovensko pisanih šolskih naznanilih - spričevalih, najdemo le najboljše ocene. Jeseni 1915 leta je odšla v Maribor na zasebno žensko učiteljišče šolskih sester. Po končanem učiteljišču leta 1919 je 1927 leta diplomirala še na višji pedagoški šoli v Zagrebu. Z diplomskim izpitom se je usposobila za poučevanje fizike, matematike in kemije na meščanskih šolah. Že jeseni 1926 so jo poslali na meščansko šolo v Ormož in od tod avgusta 1927 leta za strokovno učiteljico na prvo dekliško meščansko šolo v Maribor. Ko je bil v Zagrebu ustvarjen Laboratorij za eksperimentalno psihologijo, je odšla leta 1928 leta tja študirat in to

psihologijo, pedagogiko in matematiko. Ta študij je končala leta 1930, jeseni tega leta pa je bila nastavljena za profesorico na ljubljanskem učiteljišču.



Slika 1: Maturantke in učiteljski zbor, Anica Černejeva je v prvi vrsti tretja z leve

Dan za tem, ko se je zglasila ravnateljju učiteljišča in izvedela, da bo učila na obeh učiteljiščih, matematiko na moškem in pedagogiko na ženskem, je pisala prijateljici Malčki Zemljanljičevi in v pismu zapisala naslednje besede: »Ti si edini človek, ki me v Ljubljani veseli: zelo, zelo nerada grem tja, saj sem prosila le za Maribor in sem trdno upala, da bova z Danico Glinškovo skupaj. Ona je morala v Kostav in to mi je še huje... Meni je Ljubljana tuja in mrzla...«.

V Ljubljani je službovala 13 let in vsake počitnice je prihajala vsaj za nekaj dni v Makole k staršema. V času svojega življenja v Ljubljani je k sebi vzela svojo nečakinjo Aleksandro – Sašo Černeje, ki sta ji umrla oba starša. Zanj je skrbela in ji bila hkrati mama in oče. Večkrat jo je pripeljala v Makole, kjer je Saša tudi obiskovala prvi razred osnovne šole.

Po pripovedovanju Aleksandre - Saše Černeje: »Ko mi je umrl očka, se pravi v drugem razredu osnovne šole, me je vzela teta Anica v Ljubljano in sem živela pri njej. Pravzaprav so bila to silno lepa leta, ker mi je bila teta Anica v eni osebi očka in mamica in to silno razumevajoča, mnogo bolj ko prava mama, to pomeni, da sem imela res lepo mladost pri njej, saj mi je veliko dovolila in malokdaj se je kregala. Zelo lepo sva živeli in zelo svobodno. Zjutraj ob osmih sva hodili skupaj v šolo, tekle sva skoraj vsako jutro, ker sva bile pozne, teta Anica na



učiteljšče, jaz v vadnico, ker je bila v isti stavbi. Običajno sem imela jaz manj pouka kot ona, zato sem šla h kakšni prijateljici za kakšno uro, uro in pol, da sem bila v varstvu.

Teta Anica je imela popoldne veliko obiskov in to svojih študentov, dijakov, ki so se zatekali k njej z vsemi svojimi težavami, majhnimi in velikimi, s prvimi ljubeznimi in tako naprej.

Včasih sem namreč prisluškovala pri vratih, ampak kaj dosti nisem slišala. Bila je zelo dober človek, bila je zelo razumevajoča, vsak je lahko pri njej potolažil, vsak ji je lahko vse povedal, vsakega je poslušala, vsakega je potolažila.

Enkrat na teden sva imeli najin dan. To je bil četrtek. Takrat ni imela obiskov in nobenih drugih obveznosti. Takrat sva hodili v kavarno Emona pri pošti, od štirih do petih popoldne. Jaz sem dobila čokolado s smetano, ona pa je pila kavo in gledali sva revije. Preden sem jo jaz lahko pogledala, jo je ona pregledala se pravi če je primerna za moja leta. To so bili zelo lepi dnevi, ti najini. Imenoval se je najin dan. Kdaj je pisala pesmi niti ne vem, predvidevam da zvečer, ko sem jaz že spala, mogoče tudi kdaj popoldne. Torej pisala je pesmice za mladi rod in spominjam se, da mi jih je večkrat prebrala, ko jih je napisala in da me je vprašala, če so mi všeč in če jih razumem. To se pravi, da sem bila pravzaprav njen prvi poslušalec. Posebej me je prizadela pesmica, ki jo je napisala neke zime, hude zime, o zadnjem podlesku. Namreč bili so zelo hudi časi. To so bila huda leta pred vojno in takrat je napisala za mene čudovito pesmico, govori o otroku, ki ima doma bolno mamo in brezposelnega očeta in tako preživlja družino otrok, ki prodaja rožice.

Takih pesmi, ki niso vesele, je Anica napisala še več. Taka je tudi Pismo mali Daji. Teta Anica je pisala pesmi tudi vsem drugim svojim nečakom Daji, Drašu in Tomažu in tudi otrokom svojih prijateljev. Zelo rada je imela Dajo, nečakinjo, ki je živela v Celju in je večkrat prišla k nama na obisk. Leta 1941 smo se začele pogovarjati, da bo šla Daja jeseni v šolo. Na žalost je prišlo do tega, da Daja ni šla v šolo pri nas, v Sloveniji, ampak so medtem Nemci izgnali njeno družino v Srbijo in je tako pač jeseni začela šolo v Valjevu in od tu pesmica oz. pismo, ki ga je napisala Daji (Pismo mali Daji).«



Slika 2: Anica Černejeva v času službovanja v Ljubljani

Natanko 13 let po nastopu službe v Ljubljani (21. oktobra 1943) so jo v Ljubljani skupaj s skupino tridesetih učiteljev in profesorjev aretirali in jo najprej zaprli v Šempetrsko vojašnico, kamor so pripeljali tudi Miro Mihelič (takrat še Miro Puc). V svoji avtobiografiji Leta mojih dni se Mira Mihelič Anice v tistem zaporu spominja takole: »Dekleta stisnite se napravite prostor za novo!« Toda nobena se ni zganila dokler ni iz kota zaklical blagi glas Anice Černejeve: »K meni lezi, pri meni je še dovolj prostora.« Ni ga bilo dovolj, a nekako sem poskušala priti do nje.

Anico Černejevo so potem s prvim transportom odpeljali v Nemčijo, kjer je bila najprej odpeljana v koncentracijsko taborišče Ravenbrueck, kjer je prijateljicama in sotrpinkama Biserki Ercegovac in Marici Frecetovi, ki se je v taborišču zelo zavzela zanjo, večkrat povedala, da bo po vrnitvi iz taborišča izdala pesmi, ki jih v njej spočenja taboriščni pekel. Iz tega lahko razberemo, da je v taborišču prav tako pisala pesmi. Marica Frecetova je ohranila njena »ravensbruška pisemca«.

V Aničini taboriščni skupini je bilo šestinpetdeset jetnic. Anica bi bila ob transportu jetnic za taborišče Neubrandenburg lahko ostala v Ravenbrucku. Slovenke, ki so bile že dolgo v tem taborišču, so bile že dovolj organizirane in dovolj povezane s politično najbolj zavednimi predstavnicami drugih narodov, da bi lahko nekako izbrisale njeno taboriščno številko(25004) s transportnega seznama. Toda Anica ni hotela zapustiti prijateljice Biserke Ercegovac, ki je

bila določena za transport, ker se je počutila nekako odgovorna zanjo. In tako se je odpeljala v smrt.

Na vožnji v Neubrandenburg, v katerem sta bili tudi Branka Jurca in Kristina Brenkova, se je prehladila in utrudila. Naslednji tedni v taborišču so bili deževni in sneženi. V literaturi najdemo podatek, da je Anica Černejeva v Neubrandenburgu dopoldan 3. maja 1944 umrla zaradi hude bolezni – črevesne tuberkuloze. Sojetnice naj bi jo morale prenesti v majhen in temačen prostor in jo tam položiti na cementna tla.

Po uradnem sporočilu materi naj bi bila umrla zaradi srčne slabosti, po pripovedovanju nečakov pa naj bi umrla zaradi udarca v prsa s puškinim kopitom, ki ji ga je prizadejal nek vojak, ko jo je zalotil, da je neki Poljakinji – sojetnici – v sosednjo barako nesla juho iz krompirjevih lupin, ki jo je po vsej verjetnosti odtrgala sebi od ust.

Biserke Ercegovac pravi, da je bila potrpežljiva jetnica in da je ves čas nestrpno čakala na sporočila in pošiljke od doma, a ko so začele prihajati, je bilo zanjo prepozno, čakala na prepovedane obiske, zlasti na Biserkine večere, čakala na dobre vojne in politične novice, čakala na zdravje in na svobodo.

»Kako je to smešno,« naj bi bile njene zadnje besede in pred tem naj bi se nasmehnila. Kdo ve komu in čemu? Morda kakšnemu prijetnemu spominu.

### 3.1.1 DRUŽINA ČERNEJEVIH IN NJIHOVO ŽIVLJENJE V MAKOLAH

Sredi Makol stoji stara hiša, katere lastnica je bila teta matere Anice Černejeve. Ko je teta umrla, je hišo podedovala Aničina mama in Černejevi, oče, mama in vseh pet otrok, so se preselili vanjo. Hiša je imela štiri lepo opremljene sobe. Najbolj stara je bila kuhinja. V njej je bil zidan štedilnik. Hiša je imela tudi jedilnico, v kateri so Černejevi vedno jedli. Zajtrkovali so kruh in kavo, včasih tudi čaj. Na jedilniku je bil za kosilo največkrat krompir, saj drugega skorajda ni bilo. Za večerjo pa so običajno jedli mrzel fižol. Poleti je bilo boljše. Takrat so se krompirju na jedilniku pridružili paradižnik in kumare. Meso so Černejevi jedli zelo redko. Največkrat ob praznikih.

Černejevi so jedli večerjo s služinčadjo, kosilo pa je jedel vsak posebej, kakor so pač prišli v hišo. Jedli so z vsem priborom, tudi v plitvih, globokih in desertnih krožnikih. Vsi so imeli dovolj dela, Černejevi in njihova služinčad.

Ko so prišli otroci iz šole, so se učili, a vsak je imel nekaj prostega časa. Tega je Anica porabila za branje knjig. V prostem času je pisala pesmi. Kadar je napisala novo pesem, je odšla v kuhinjo in vprašala kuharico: » Daj, povej, če je dobra.«. H kuharici je hodila tudi takrat, ko ni vedela pomena stare ali narečne besede. Anica je kuharici, gospe Antoniji Goričan, zelo rada pomagala. Posebej takrat, ko je pekla pecivo ali »štrudl«. Ko sta delali »štrudl«, je Anica vedno rekla: »Daj, bom jaz potegnila, bom jaz potegnila!«

Po pripovedovanju Goričanove jo je Anica pri gospodinjki večkrat, ko je brala knjige, zagovorila. Tudi knjige za branje ji je nosila ona.

Anica je imela zelo rada otroke in živali. Ko se je sprehajala po Makolah in ob reki Dravinji, je otrokom vedno pripovedovala pravljice in brala svoje pesmi. Menda je nekoč rešila neko deklico, ki je padla v Dravinjo. Zato so jo imeli otroci zelo radi. Rada se je tudi vozila s kolesom.

Černejevi so imeli v Dežnem vinograd. Tistemu kraju se reče Rove. Tja je Anica zelo rada hodila. Ko so končali z delom v vinogradu, so posedli pred viničarijo in se dobo podkrepili z jedačo in pijačo.

Po naravi je bila Anica nekoliko »živčna« in si je s prsti večkrat drgnila brado.

Černejevi so imeli veliko psov in velikokrat jim je psa kdo zastupil ali ustrelil. Takrat je bila Anica zelo žalostna.

Anica je imela dva brata, Ludvika in Darka, dve sestri, Marico in Vido, ki so bili dobrega srca, prav tako kot ona sama. Ludvik je doštudiral za doktorja. Poročil se je s hčerko bogatašev. A oba sta začela jemati mamila in sta mlada umrla. Darko je šel živeti v Ljubljano, Marica je šla živeti v Ameriko, kjer je tudi umrla. Vida se poročila s profesorjem Šegulo (ki je že umrl) in sedaj živi v Ljubljani. Anica, ki je bila vedno dobra z Makolčani, ki je napisala mnogo lepih pesmi, pa je morala nesrečno umreti v taborišču. [2]



Slika 3: Portret Anice Černejeve,  
Božidar Jakac, 1937

### 3.2 DELO ANICE ČERNEJEVE

Kristina Brenkova je v knjigi *Bežna srečanja* o njenih pesmih zapisala: »Anica je pisala dobre pesmi, vzdihljaje ranjenega srca, pisala je verze o človekovi ljubezni do rodne zemlje in do ljubljenega človeka.«

Njena 10 let mlajša sestra Vida je pripovedovala kako je Anica skrivala svoje pesmi pred domačimi in kako jih je ona v svoji otroški radovednosti vendarle staknila. [1]

Pisala je pesmi za otroke in za odrasle, čeprav je pesmi za otroke mnogo več. Objavljati je začela v *Zvončku* leta 1921, objavljala pa tudi drugih revijah in časopisih. Leta 1930 je izšla njena prva zbirka pesmi za otroke z naslovom *Metuljčki*, nato pa še nekaj slikanic. Pesmi za odrasle so izšle šele po njeni smrti, leta 1975, v zbirki *Moje poti*. Posamezne pesmi so izhajale večinoma v mesečniku *Ženski svet*. Precej njenih pesmi so uglasbili.

### 3.2.1 ČLANKI

#### *REVLIJA POPOTNIK:*

- 1922 Oton Župančič kot mladinski pesnik (str. 50-55)
- 1929/30 Moralna upravičenost vzgoje in vzgojitelja (str. 192)
- 1932/33 Ivan D. Lesica, Druga srbska in hrvatska čitanka za 1. In 2. razred višjih narodnih šol (ocena, str. 318)
- 1933/34 Dr. Stanko Gogala, Temelji obče metodike (ocena, str. 315-316)
- 1934 /35 Dr. Karol Ozvald, Prirodoslovna in duhoslovna smer psihologije s pedagoškega Vidika (ocena, str. 284-285)
- 1936/37 Brezposelnost učiteljskega naraščaja kot pedagoški problem (str. 161-163)
- 1937/38 Fran Fink, Začetni čitalni in pisalni pouk (ocena, str. 46-47)
- 1939/40 Kritina Vrhovec, Fran Miličinski – vzgojnik (ocena, str. 207-208)
- 1940/41 Pregled razvoja računske metodike (str. 120-123)
- O naših računicah (str. 161-164)

#### *PEDAGOŠKI ZBORNIK:*

- 1940 Obče kultiviranje učiteljev (str. 120-122)

#### *DEČJA I MLADINSKA KNJIGA:*

- 1933 Slovensko mladinsko slovstvo (str. 24-26)

#### *SLOVENSKA KNJIGA:*

- 1918-1938 Mladinsko slovstvo (str. 13-15)

#### *PROSVETNI DELAVEC:*

- 1958 št. 6, Pismo Anice Černejeve

#### *ŽENSKI SVET:*

- 1931 Zofija Nalkowska, Dom osamelih žena (ocena, str.126)
- 1932 Pavel Golia, Jurček (ocena, str. 59-60)
- Selma Lagerlof, Zgodba o blaznem Gurmarju (ocena, str.121)
- Manom slovenskih avtoric (str. 365)

- 1933 Vzgoja naše ženske mladine (str. 257-260)
- 1938 Gustav Šilih, Beli dvor (ocena, str.252)  
 Naše mladinsko slovstvo (str. 270)
- 1939 Beseda o vzgoji (str. 15-16)  
 Resnična in živa vzgoja (str. 38-39, 60-61)  
 Ivana Brlič Mažuranić (str. 81-82)  
 Moč in mir (str. 201)
- 1940 Mladina, ki stopa v življenje (str. 148)

### 3.2.2 PESMI IN PESNIŠKE ZBIRKE

- 1930 Metuljčki
- 1933 Za vesele in žalostne čase
- 1934 Kapljice
- 1939 Ciciban nastopa
- 1939 Dedek Miha  
 Sred domovine  
 Orjemo, orjemo
- 1975 Moje poti  
 Igrače korakajo  
 Hi, konjiček

#### 4. EKSPERIMENTALNI ALI EMPIRIČNI DEL

Ekperimentalnega oz. empiričnega dela sva se lotili z:

- opisno metodo, ki sva jo uporabili pri opisovanju dejstev in spoznanj ter pri interpretaciji rezultatov;
- metodo klasifikacije pri določanju položaja pojmov v pojmovnem sistemu;
- primerjalno metodo pri primerjanju dejstev in odkrivanju podobnosti ter razlik;
- analitično in sintetično metodo pri analiziranju rezultatov in podajanju spoznanj.

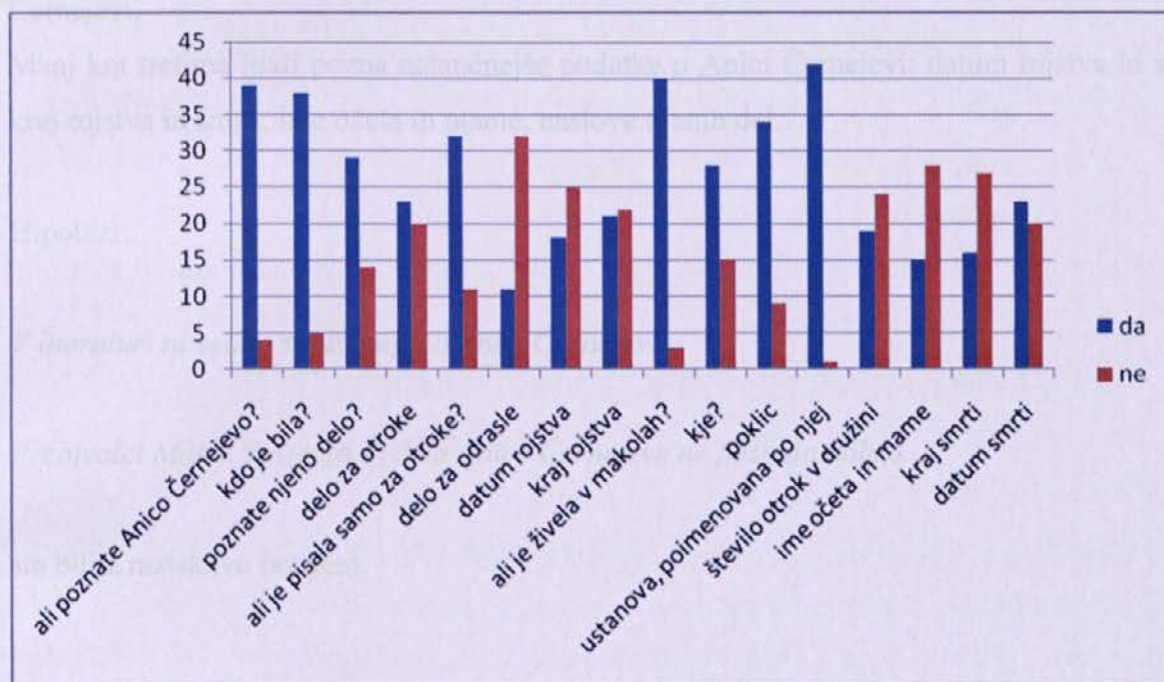
Po pregledu in študiju literature, ki pa je bilo izredno malo, sva se lotili sestavljanja ankete, ki sva jo razdelili med prebivalce Makol. Od stotih razdeljenih anket sva jih dobili v analizo le 43. Ankete sva podrobno pregledali in posebej analizirali vsako od vprašanj. Nastala je preglednica, na podlagi katere sva izdelali graf, ki nazorno prikazuje poznavanje življenja in dela Anice Černejeve.

Ugotovili sva, da Makolčani ne poznajo dobro življenja in dela Anice Černejeve.



## 5. REZULTATI

Po opravljeni analizi anket, sva ugotovili, da Makolčani slabo poznajo Življenje in delo Anice Černejeve. Iz preglednice, v katero sva vpisovali podatke iz ankete, sva narisali sledeči graf:



**Graf 1 :** Število prebivalcev Makol (vertikala) in njihovo poznavanje življenja in dela Anice Černejeve.

V analizo sva vključili 43 izpolnjenih anket.

Graf kaže, da prebivalci Makol sicer poznajo življenje in delo Anice Černejeve, a ne dovolj, saj več kot polovica anketiranih ne pozna nobenega njenega dela za odrasle, ne poznajo datuma rojstva in smrti, kraja smrti in imen njenih staršev.

Ljudje menijo, da Anico Černejevo in njeno delo poznajo. Anketa je pokazala, da vedo, kdo je bila, kje je živela, kaj je bila po poklicu, poznajo pa tudi ustanovo, ki je poimenovana po njej. Najmanj ljudi pozna njena dela za odrasle, ime mame in očeta, število otrok v družini, kraj in datum rojstva ter smrti.

## 5.1 UGOTOVITVE

Večina anketiranih pozna Anico Černejevo, vedo, kdo je bila, da je nekaj časa živela v Makolah, vsi anketirani z izjemo enega poznajo ustanovo, ki je poimenovana po Anici Černejevi.

Manj kot tretjina ljudi pozna natančnejše podatke o Anici Černejevi: datum rojstva in smrti, kraj rojstva in smrti, ime očeta in mame, naslove njenih del...

Hipotezi:

*V literaturi ni veliko zapisanega o Anici Černejevi.*

*Prebivalci Makol življenja in dela Anice Černejeve ne poznajo dobro.*

sta bili z raziskavo potrjeni.

## 6. RAZPRAVA

Ugotovili sva, da prihaja v literaturi in pripovedovanju še živečih sorodnikov Anice Černejeve do razlik. Ta ugotovitev naju navaja na misel, da bi bilo v prihodnosti najbrž potrebno natančneje raziskati dejstva, ki jih navaja literatura in preveriti tista, ki jih navajajo sorodniki.

Ugotovili sva tudi, da je Anica Černejeva pomembna pesnica, ki ji v slovenski književnosti ne dajemo mesta, ki ji pripada. V nekaterih knjigah je o njej zapisanega le malo, v drugih sploh ničesar. Misliva, da bi morali Anico Černejevo kot pesnico vsaj omeniti v vseh knjigah, ki se ukvarjajo s slovensko književnostjo.

S pomočjo ankete sva ugotovili, da prebivalci Makol, kraja, kjer je Anica Černejeva nekaj časa živela, pravzaprav ne poznajo dobro. Pred leti so na šoli ob obletnici njene smrti vsako leto imeli manjšo proslavo in otroci so jo spoznavali vsaj na teh proslavah. Danes pa se ime Anice Černejeve vse redkeje pojavlja v razredih. Meniva, da bi se to moralo spremeniti, da bi otroci morali bolje poznati tistega, po katerem se imenuje njihova šola. Morda ne bi bilo napak, če bi 3. maja v občini Makole organizirali prireditev v spomin Anici Černejevi, ki bi bila namenjena vsem prebivalcem Makol. Verjetno bi občani Makol skozi takšno prireditev obudili spomin na pesnico in morda bi se zvišal nivo znanja o Anici Černejevi.

## 7. ZAKLJUČEK

O Anici Černejevi obstaja zelo malo literature. V nekaterih knjigah o slovenskih književnikih sploh ni omenjena. Največ podatkov o njej sva dobili iz Bistriškega zbornika, iz šolskega arhiva in od še živečih sorodnikov Anice Černejeve.

V prihodnosti bi morali podrobneje raziskati življenje in delo Anice Černejeve, saj je v slovenskem prostoru na voljo premalo podatkov o njej pa še ti, ki so na voljo, niso vedno verodostojni.

## 8. LITERATURA:

- [1] A. Černej: Moje poti. Partizanska knjiga, Ljubljana, 1975, str. 109-150.
- [2] Ž. Kolar: Vsega, kar sem zapisala, se še vedno spominja gospa Antonija Goričan. Zapis intervjuja, Makole, 1992.
- [3] T. Štefanac: Buditelj Černejeva. Nedelo, september 2005, str.15.
- [4] E. Muser: Iz drobnih spominov na Anico Černejevo. Prosvetni delavec, št. 4, februar 1975, str. 10.
- [5] A. Vode: Skriti spomin. Nova revija, Ljubljana, 2006, str.212.
- [6] Zbornik občine Slovenska Bistrica, 2. izdaja. KSS-Kulturna skupnost Slovenije, Ljubljana, 1990, str.: 207-211.

## 9. SEZNAMI

### 9.1 SEZNAM GRAFOV

**Graf 1:** Število prebivalcev Makol (vertikala) in njihovo poznavanje življenja in dela Anice Černejeve.

### 9.2 SEZNAM SLIK

**Slika 1:** Maturantke in učiteljski zbor, Anica Černejeva je v prvi vrsti tretja z leve

**Slika 2:** Anica Černejeva v času službovanja v Ljubljani

**Slika 2:** Portret Anice Černejeve, Božidar Jakac, 1937

KNJIŽNICA JOSIPA VOŠNJAKA  
SLOVENSKE

## 10. PRILOGA

### - Anketa

*Sva imena v razpisu so navedena doli dne 8. Celovškega tedna. Pri predmetu Slovinski jezik delavci razpisovalca niso bili v priložnosti seznanjeni z delo javice Celovške.*

*Z anketo hočemo ugotoviti, ali ljudje v našem kraju poznajo anketo Celovško in koliko poznajo njeno vsebino in cilj.*

*Anketa je anonimna, zato Vas prosimo, naj bodo Vaši odgovori čim bolj iskreni!*

*Ustrezni odgovore obkrožite ali pa ga zapolnite na črni!*

**ZA IZPOLNJENE ANKETE SE VAM NAJLEPŠE ZAHVALJUJEMO!**

*Tajda Dvorjak in Sabina Babelak*

*Spoštovani!*

*Sva učenki 9. razreda Osnovne šole Anice Černejeve Makole. Pri predmetu Slovenski jezik delava raziskovalno nalogo o poznavanju življenja in dela Anice Černejeve.*

*Z anketo hočeva ugotoviti ali ljudje v našem kraju poznajo Anico Černejevo in koliko poznajo njeno življenje in delo.*

***Anketa je anonimna, zato Vas prosiva, naj bodo Vaši odgovori čim bolj iskreni!***

***Ustrezni odgovor obkrožite ali pa ga zapišite na črte!***

***ZA IZPOLNJENE ANKETE SE VAM NAJLEPŠE ZAHVALJUJEVA!!!***

***Tajda Dvoršak in Sabina Babšek***



1. Ali poznate življenje in delo Anice Černejeve?

DA NE

---

2. Kdo je bila?

---

---

3. Poznate kakšno njeno delo?

DA NE

---

4. Poimenujte kakšno njeno delo za otroke!

---

---

5. Ali je pisala samo za otroke?

DA NE

---

6. Poznate kakšno njeno delo za odrasle?

DA NE

---

7. Če je odgovor pri 6. vprašanju da, poimenujte kakšno delo za odrasle!

---

---

8. Kdaj se je Anica Černejeva rodila?

---

9. Kje se je rodila?

---

10. Ali je kdaj živela v Makolah?

DA NE

---

11. Če je odgovor pri 10. vprašanju DA, ali veste v kateri stavbi? V kateri?

DA NE

---

12. Kaj je bila po poklicu?

---

13. Katera ustanova, ki jo poznate, je poimenovana po njej in v katerem kraju?

---

14. Koliko otrok je bilo v družini?

- a) 10
- b) 5
- c) 3

15. Ali veste kako je bilo ime očetu in mami Anice Černejeve?

DA NE

16. Če je odgovor pri 15. vprašanju DA, kako jima je bilo ime?

- a) Ljudevit, Marija
- b) Zofka, Vladimir
- c) Branka, Janez
- d) Cirila, Ciril

17. V katerem taborišču je Anica Černejeva umrla?

- a) Koncentracijsko taborišče Ravensbruck
- b) Koncentracijsko taborišče Neubrandenburg

18. Kdaj je umrla?

- a) 3. aprila 1945
- b) 3. maja 1944
- c) 10. novembra 1944

HVALA ZA IZPOLNJENO ANKETO!!!

Kaj vemo o Anici Černejevi  
Projekt, 1992

# ŠKORČKI ZAMORČKI



OŠ ANICA ČERNEJ MAKOLE

- ... in ...

- ...

### ŠKORČKI ZAMORČKI

(utrinki našega dela)

- ...

### II. Uredniški odbor

Uredniški odbor:

- ...

- ...

- ...

- ...

- ...

Uredniški odbor: Barbara Berglez, Lucija Križanc,

Andreja Skerbiš, Marinka Kaučič, Silvija Stričič,

Živa Kolar

Mentorica: Helena Kolar

Mentorica likovne opreme: Bernardina Paj

Tipkanje: Štefka Skale

1991/92

- ...

- ...

- ...

- ...

- ...

- ...

## PROJEKT

### ANICA ČERNEJ

Projekt izhaja iz pobude učiteljice Helene Kolar, naj bi ob dnevni šole predstavili pesnico Anico Černejevo, po kateri se naša šola imenuje.

Učenci spoznajo njene pesmi in poleg tega izvajajo še različne aktivnosti pri pouku ter v interesnih dejavnostih. Tako razvijajo najrazličnejše sposobnosti, spretnosti in znanja. Vse dejavnosti projekta izhajajo iz pesmi in življenja Anice Černejeve.

## I. Namen in cilji:

- branje, recitiranje, razumevanje, analiza in vrednotenje nekaterih pesmi Anice Černež;
- pridobitev znanja o biografskih podatkih o Anici Černež;
- spodbujanje ustvarjalnosti na likovnem, glasbenem in igralskem področju;
- primerjanje življenja v stari viničarijah s sedanjim časom;
- razvijanje odnosa do ohranjanja kulturne in naravne dediščine svojega kraja;
- spodbujanje veselja do dela.

## II. Uresničevanje zamisli, dejavnosti:

### Učenci

- berejo in recitirajo pesmi Anice Černež;
- dramatizirajo pesmi;
- pojejo pesmi in uglasbijo pesem;
- ilustrirajo pesmi;
- oblikujejo lutke;
- ustvarjajo rime, zgodbice;
- predstavijo domačega pesnika;
- spoznajo življenje in delo Anice Černež;
- se učijo o zgodovinskih dogodkih iz časa, v katerem je živela Anica Černež;
- zbirajo različne informacije na terenu;
- si ogledajo staro viničarijo;
- se učijo o vinogradništvu na domačem terenu;
- izdelajo klopotec;
- zbirajo stare fotografije in stara ročna dela;
- tkejo in šivajo prtičke - vaje;
- zberejo recepte značilnih jedi iz časa, v katerem je živela Anica Černež, in pripravijo obrok;
- spoznajo ptice v našem šolskem okolišu (Anica Černež je pogosto o njih pisala);
- poročajo;
- fotografirajo, snemajo;
- izdelajo plakate;
- izdelajo glasilo;
- pomagajo pripraviti zaključno prireditev in urediti razstavo;

### III. Pripomočki:

- zbirke pesmi Anice Černejeve, material za likovne dejavnosti, material za ročna dela, slikovno gradivo, material za izdelavo lutk, živila za pripravo obroka, fotografski aparat, videokamera, Bistriški zbornik, Mala literarna enciklopedija, Slovenski pravopis, Slovar slovenskega knjižnega jezika, kitara, klavir.

### IV. Trajanje:

5 tednov (marec, april)

### V. Kraj dogajanja:

- učilnica, šola;
- domače okolje učencev;
- na terenu, v domovih krajanov, v mizarški delavnici.

### VI. Šola

Osnovna šola Anica Černeje Makole

### VII. Udeleženci:

- učenci od 1. do 6. razreda;
- učenci v interesnih dejavnostih (zgodovinski krožek, literarno-dopisniški krožek, recitacijski krožek, naravoslovni krožek, likovni krožek, glasbeni krožek, rokodelci, zbiralci receptov jedi, fotografi);
- učitelji,
- hišnik,
- socialna delavka,
- krajanj.

Tega je Anica porabila za branje knjig. V prostem času je pisala pesmi. Vedno, ko je napisala kako novo, je odšla v kuhinjo in vprašala kuharico: "Daj, povej če je dobra." H kuharici je hodila tudi takrat, ko ni vedela pomena stare ali narečne besede. Anica je kuharici zelo rada pomagala. Posebej takrat, ko je pekla pecivo ali "štrudl". Ko sta delali "štrudl", je Anica vedno rekla: "Daj, bom jaz potegnila, bom jaz potegnila!"

Anica je imela zelo rada otroke in živali. Ko se je sprehajala po Makolah, je otrokom vedno pripovedovala pravljice in brala svoje pesmi. Menda je nekoč rešila neko deklico, ki je padla v Dravinjo. Zato so jo imeli otroci zelo radi.

Černejevi so imeli v Dežnem vinograd. Tistemu kraju se reče Rove. Tja je Anica zelo rada hodila. Ko so se nadelali v vinogradu, so posedli pred viničarijo in se dobro podkrepili z jedačo in pijačo. Anica je bila zelo živčna in si je s prsti večkrat ruvala po bradi. Černejevi so imeli veliko psov in vedno, ko je bil njiov pes goden za hišnega čuvaja, jim ga je nekdo zastrupil ali ustrelil. Takrat je bila Anica vedno žalostna.

Anica je imela dva brata, Ludvika in Darka, in dve sestri, Marico in Vido, ki so tudi bili dobrega srca.

Ludvik je doštudiral za doktorja. Poročil se je s hčerko bogatašev. A oba sta začela jemati mamila in sta mlada umrla. Darko je šel živeti v Ljubljano. Marica je šla živeti v Ameriko, kjer je tudi umrla. Vida se je poročila s profesorjem Šegulo (ki je že umrl) in sedaj živi v Ljubljani. Anica, ki je bila vedno dobra z Makolčani, ki je za njih veliko naredila, ki je napisala mnogo lepih pesmi, je morala nesrečno umreti v taborišču.

Z gospo Antonijo Goričan, ki je bila od leta 1926  
do leta 1927 pri Černejevih kuharica,  
se je pogovarjala Živa Kolar iz 6. a razreda



Naredila sem damo iz pisane volne

Ker tudi tretješolci sodelujejo pri projektu Anica Černež, sem se odločila, da povprašam enega izmed njih, kaj delajo. Anita Vrabič iz 3. a razreda je bila pripravljena, da mi kaj pove.

Kdo vas je seznanil s projektom?

Anita: Za projekt nam je povedala razredničarka.

Kaj ste naredili najprej?

Anita: Učiteljica nam je prinesla knjigo Metuljčki, knjigo smo prelistali in izbrali pesmi.

Kaj ste s pesmimi počeli?

Anita: Najprej smo jih prebrali, se o njih pogovarjali, nato pa izdelali lutke, ki predstavljajo osebe iz pesmi.

Ali si tudi ti naredila kakšno?

Anita: Da, damo, ki je iz pisane volne, blaga, telo pa je iz papirnatega tulca.

Kaj so naredili drugi?

Anita: Naredili so kuharico Jelo, vojačka, mucu, dame, mamo z otrokom, babico.

Kaj boste počeli z lutkami?

Anita: Dramatizirali smo pesmico Škorčki zamorčki in jo bomo z lutkami zaigrali.

Kdo pa je napisal igrico?

Anita: Igrico smo sestavili sami, pesem, po kateri je igrica nastala, pa je napisala Anica Černež.

Ste se naučili še česa?

Anita: Da, recitirali bomo tudi pesem Kuharica Jela. Seveda bo imel recitator v roki lutko.

Hvala za pogovor, Anita. Vsem tretješolcem želim, da bi se uspešno predstavili s svojim delom.

Anita: Hvala!

Branka Berglez, 6. a

Tudi Peter je risal

Tudi učenci 4. razreda sodelujejo pri projektu Anica Černeje. Zato sem se odločila, da enega četrtošolca povprašam, kako poteka to delo.

Mojemu povabilu se je odzval Peter Skerbiš.

Kdo te je navdušil za delo?

Peter: Za delo pri projektu me je navdušila razredničarka.

Kaj delate?

Peter: Ilustriramo pesnice Anice Černejeve.

Katero pesem si ti ilustriral?

Peter: Jaz sem ilustriral pesnico Viničarka, pa ne samo jaz, vsi ilustriramo to pesem.

Kaj si narisal?

Peter: Narisal sem viničarko, ki trga grozdje.

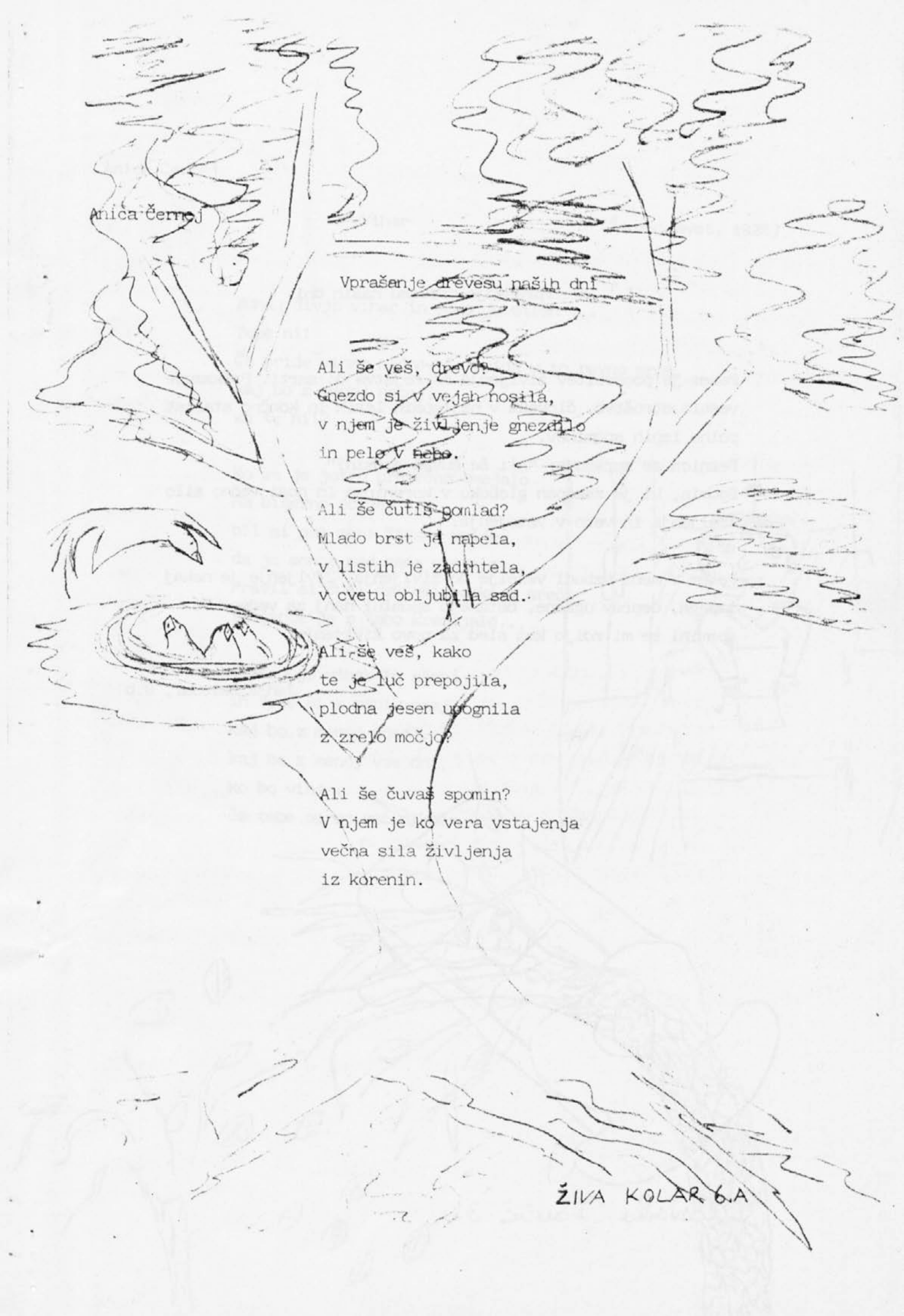
S čim ste risali?

Peter: Risali smo z vodenimi barvicami.

Je bila učiteljica zadovoljna?

Peter: Učiteljica je bila zelo zadovoljna. Tudi jaz sem zadovoljen, kajti moj izdelek bo lahko videl vsak, ki bo prišel na zaključno prireditev.

Maja Kolar, 6. a



Anica Černeč

Vprašanje drevesu naših dni

Ali še veš, drevo?  
Gnezdo si v vejah nosila,  
v njem je življenje gnezdilo  
in pelo v nebo.

Ali še čutiš pomlad?  
Mlado brst je napela,  
v listih je zadrtela,  
v cvetu obljubila sad..

Ali še veš, kako  
te je luč prepojila,  
plodna jesen upognila  
z zrelo močjo?

Ali še čuvaš spomin?  
V njem je ko vera vstajenja  
večna sila življenja  
iz korenin.

ŽIVA KOLAR 6.A

## Vprašanje drevesu naših dni

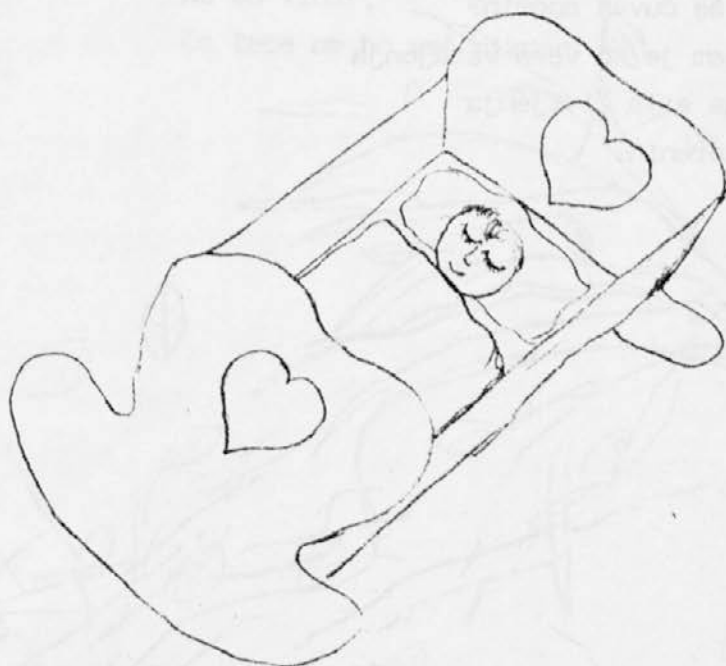
Pesem je posebitev življenja od rojstva do smrti. Prikazuje veselo otroštvo, človeka v najlepših letih in končno starost polno lepih spominov.

Pesnica se sprašuje: "Ali še čuvaš spomin?"

Spomin, ki je zakopan globoko v koreninah in nosi večno silo življenja in vero v vstajenje.

Pesem v mehi vzbudi veselje do življenja. Življenje je nekaj lepega, čeprav ugasne, ostanejo spomini nanj za vedno. Ti spomini se mi zdijo kot sled za novo življenje.

Janja Skledar, 8.b



Mariška Laučič 8.b

Anica Černež

Vihar

(Ženski svet, 1925)

Zunaj divja vihar in mene je strah ...

Tebe ni!

Če pride vihar nadme, če pride v to revno srce,

kaj bo z menoj nocoj,

ko te ni!?

Ko se je jutro presrečno smejalo  
na biserno polje,

bil si pri meni židane volje,

da je sonce nad nama obstalo...

Pravil si duši drhteči bajko o sreči

in sonce je s tabo kramljalo...

A zdaj je vihar in sonca ni

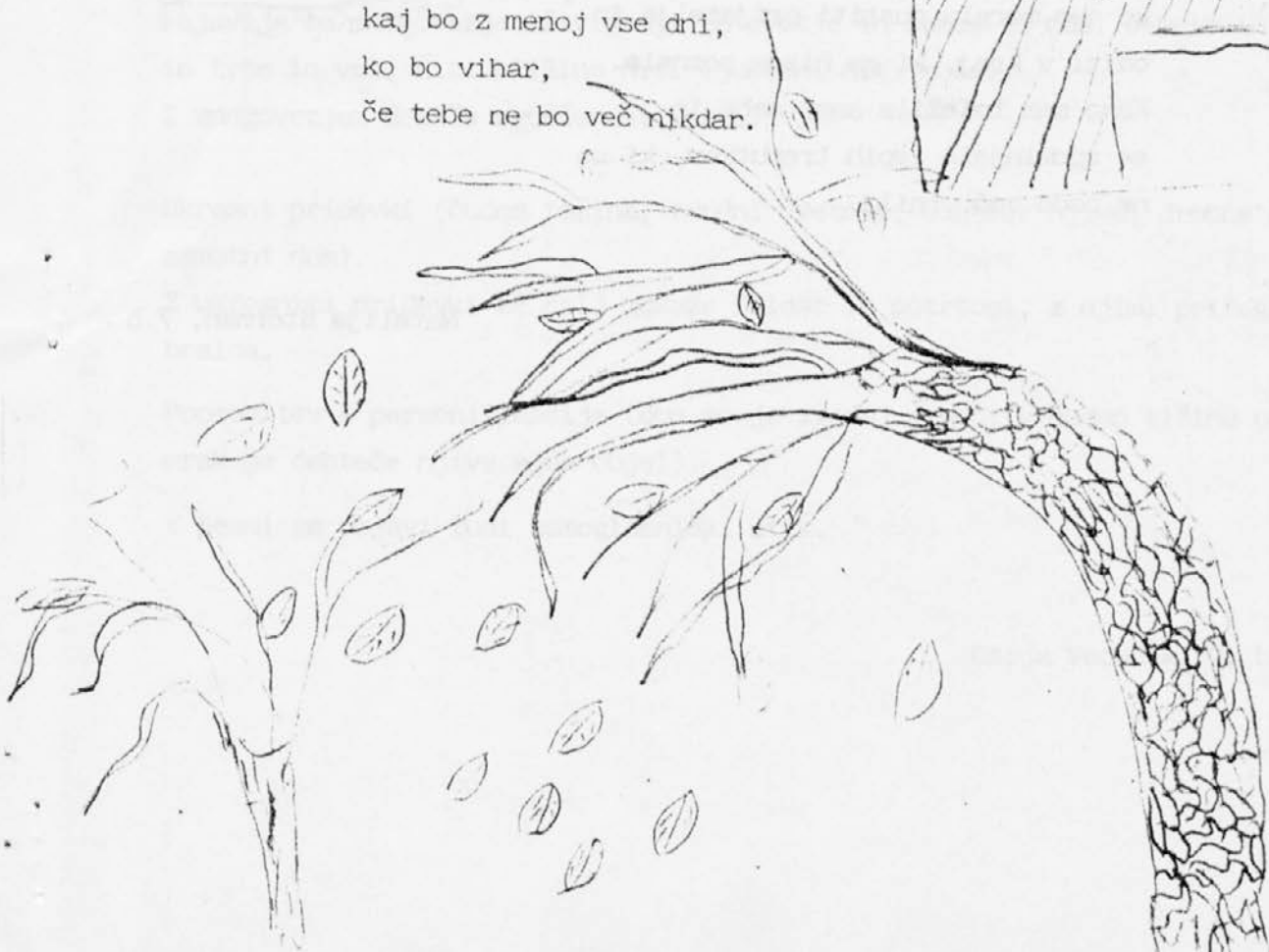
in tebe ni k meni nazaj.

Kaj bo z menoj nocoj,

kaj bo z menoj vse dni,

ko bo vihar,

če tebe ne bo več nikdar.



## Vihar

V začetku pesnica izraža strah, kaj bo, če ljubega ne bo več k njej. V njej divja strah, ki ga primerja z viharjem.

Opeva srečo in veselje, ki ju je prinesel.

Na koncu pa obup, ker se ni vrnil k njej, vendar se je že vdala v usodo, ki jo čaka.

Pesem izraža čustva do ljubega, ki se ni vrnil k njej, zato strto srce primerja z viharjem spominov.

Ko sem prebirala to pesem, sem se spomnila na sebe, na vso bolečino, ki sem jo doživela takrat, ko sem morala pustiti prijatelje in oditi v kraj, ki ga nisem poznala. Kako sem tolažila samo sebe in se spominjala lepih trenutkov, ki se ne bodo več vrnili.



Natalija Štorman, 7.b

## Dom

Ta pesem pripoveduje, kako se ob smrti očeta za trenutek ustavi življenje za vse. Zdi se, ko da so z njim umrli tudi travniki, njive in utihnil škrjanček. Kaže tudi, kako se mati preda v usodo. Noče v to usodo spravljeni tudi otrok, oni si naj ustvarijo svoje življenje in srečno živijo naprej. Čeprav sama ne ve, ali bo zmožna brez očeta spet oživeti dom in mu vrniti prejšnjo milino. Ni mislila nase, ampak samo na druge.

Oče je prekmalu umrl. Še je imel voljo in ljubezen do življenja. Mislim, da bo dom spet lahko živahen, čeprav se v tem težkem trenutku zdi vse zelo tragično. Zaradi velike ljubezni do očeta se mati odloči sama predati v usodo, brez podpore drugih. V pesmi pesnica kaže veliko ljubezen do življenja. Zamislil se, kako bi bilo meni, če bi izgubila katerega svojih dragih. Ta bolečina mora biti neizmerno velika in si je niti predstavljati ne moremo, dokler tega ne doživimo sami.

Stopica je trohej in amfibrah.

Rima je svobodna, čeprav se včasih pojavi tudi pretrgana.

Pojavlja se mnogovezje (življenje in cvetje in sonce in nas, čebele in panji in trte in vrt, niti bližine niti ljubezni niti moči).

Z mnogovezjem doseže zgoščenost pesmi.

Ukrasni pridevki (čudna tišina, trudni cvetovi, dehteče njive, drobne čebele, samotni dom).

Z ukrasnimi pridevki še bolj pokaže žalost in potrnost, z njimi pritegne bralca.

Poosebitev - personifikacija (dom se je zgodaj jeseni v čudno tišino odel, mrak je dehteče njive ajde objel).

V pesmi se pojavi tudi samoglasniški stik.

Nekega dne je utihnil  
škrjanček na polju,  
dom se je zgodaj jeseni  
v čudno tišino odel.  
V vrtu so rože zaprle  
trudne cvetove.  
Mrak je dehteče njive  
ajde objel.

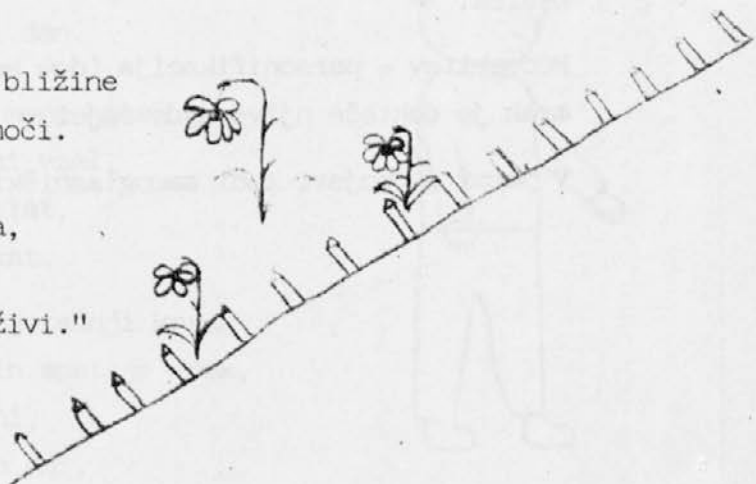
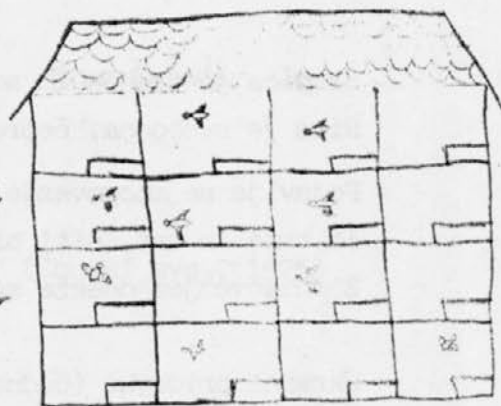
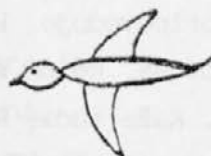
Nekega dne smo strmeli  
v praznino ob mrtvem očetu,  
ki je še ljubil življenje  
in cvetje in sonce in nas.  
Drobne čebele bile so v ajdovi paši,  
ko se je tiho iztekkel mu čas.

Nekega dne  
smo v dnu srca začutili,  
ko da je dih življenja  
ustavila smrt,  
ko da so v cvetju umrle  
ajdove njive,  
v pričakovanju čebele  
in panji in trte in vrt.

Mati je ostala sama in tiha  
ob zadnji resnici.

Ni nas prosila niti bližine  
niti ljubezni niti moči.

"Moji otroci,  
saj bom molče nosila,  
le da vam v meni,  
samotni, spet dom oživi."





Tebi

Je ljubezenska pesem, kaže pa razočaranje  
nad človekom, ki mu je pesem namenjena,  
ker ni razumel ljubezni pesmice, ki mu je  
svojo ljubezen razdajala. Opisuje dneve, ko  
ga je v življenju srečala in se zaljubila  
vanj. Čeprav je ni ljubil, ji je ostal vedno  
v spominu.

Bila sem žalostna, ko sem prebrala pesem,  
saj je pesmica zelo ljubila tega človeka  
z vsemi napakami, ki jih je imel.  
Bila je razočarana, a se je vdala  
v svojo usodo.

Nina Skledar, 7. a

Anica Černež

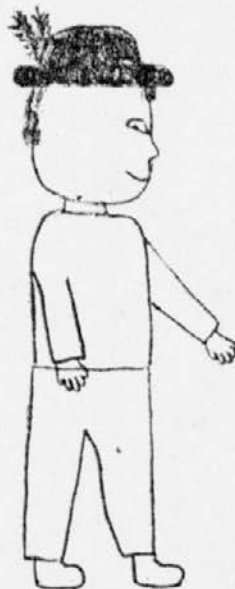
Tebi

(Ženski svet, 1925)

Ti nisi razumel v tistih dneh  
sončnega žarka v mojih očeh,  
ki je bil, kakor iz teme poslan,  
da bi iskal tvoj beli dan.

V življenje si mimo mene hitel  
in nisi moje ljubezni vzeml,  
a vzel si mi žarek zlat,  
ki je hotel tebe iskat.

Zdaj izzvenel je tvoj zadnji korak  
v ritmu življenja, in spet je mrak,  
a v meni več žarka ni,  
da bi iskal še belih dni.



# Buditelja Černejeva

**Med ljudmi in učenci na slovenjebistriškem območju sta pred drugo svetovno vojno delovala priljubljena učiteljica, pesnika in narodna buditeljica Anica in njen oče Ludvik Černej.**

Po naravi je bila **Anica Černej**, ki ima v veži srednje vzgojiteljske šole v Ljubljani spominski zapis, samoraslo dekle, ki je po očetu podedovala globoko ljubezen do domače zemlje in zakoreninjenost v domača tla. Imela je tudi občutek za človeške vrednote, za trpeče in ponižane, za narodno zatirane in družbeno odrinjene. S čutečim srcem je, kot pravi **Stanko Janež**, ki je opisal njeno življenje in delo, doživljala dogajanje v svojem okolju na učiteljski poti, študiju v Zagrebu in službovanju v Ljubljani. V desetletju pred drugo svetovno vojno, zlasti v obdobju monarhohfašistične diktature, je bila v stiku z mladinskim naprednim gibanjem v društvi kmečkih fantov in deklet in je sodelovala v odporu proti vse bolj vidnemu nasilju, ki se je najavljalo s prihodom fašizma in nacizma.

## Ocena odlično za diplomu

Kot profesorica za pedagogiko, psihologijo, filozofijo in matematiko je vzgajala bodoče učitelje v naprednem duhu, v odporu proti nazadnjaštvu in nasilju. Mnogo njenih učencev se je udeležilo NOB, sama pa je končala v koncentracijskem taborišču. Bila je velika idealistka in požrtvovalna družbenka, prosvetna in socialna delavka. K delu jo je spodbujal tudi oče.



Učitelj, literat in gospodarstvenik Ludvik Černej

Profesorica in pesnica Anica Černej se je rodila 3. aprila 1900 v Čadramu pri Slovenskih Konjicah, umrla pa je 3. maja 1944 v nemškem koncentracijskem taborišču v Neu-Brandenburgu. V Mariboru je končala učiteljsko in nato poučevala v osnovni šoli v Grižah. Od 1919 do 1921 je službovala

na mestni dekliški šoli v Celju. Nato je na višji pedagoški šoli v Zagrebu študirala matematiko in fiziko. Po diplomu je učila na osnovni šoli v Ormožu in na prvi dekliški šoli v Mariboru. Nato je v Zagrebu končala tretji in četrti letnik višje pedagoške šole. Leta 1930 je tam z najboljšo oceno diplomirala iz pedagogike, psihologije in filozofije. Od 22. septembra 1930 je bila suplentka na državni učiteljski šoli v Ljubljani, čez dve leti pa je v Zagrebu opravila profesorski izpit iz pedagogike, psihologije in matematike. Njeno strokovno znanje in

laga človeku najodgovornejšo poslanstvo.

Zavzemala se je za to, da morajo bodoči učitelji skrbeti za stalno lastno izobraževanje in samostojno izpopolnjevanje v šolski delavnici, laboratoriju in kabinetu. Zavračala je poučevanje zgolj z besedo in zahtevala praktično, nazorno poučevanje z učili in aparati, spoznavanje domovine, njenih posebnosti in zagotavljanje brezplačnih dijaških potovanj.

Nekateri učitelji so na učiteljsko organizirali domobranstvo. Anico so zaradi sodelovanja v OF že avgusta 1943



Anica Černej (levo) s sestrami in bratom

predavanja je komisija ocenila z oceno odlično.

Po diplomu je nekaj časa učila na meščanski šoli v ljubljanskih Mostah, od leta 1943 do aretacije 1943 pa na učiteljsko. Njeno internacijo v taborišče so zakrivali belogardisti iz vodstva učiteljskega, ki so bili proti njeni napredni in domoljubni usmerjenosti.

## Pesniška zbirka Metuljčki

Znala je opazovati mlade ljudi in streči njihovim željam. Pesnjenje je povezovala z delom v razredu in pisanjem pedagoških razprav. V listu Popotnik je objavila razpravo o moralni upravičenosti vzgoje. Poudarila je, da vzgojiteljski poklic na-

zaprl, jo ob kapitulaciji Italije izpustili, jo vnovič zaprl 8. novembra istega leta in jo 18. decembra 1943 deportirali v Ravensbrück.

Kot mladinska pesnica je objavljala v Vrtcu, Zvončku in Našem rodu. Leta 1922 je objavila članek Oton Župančič kot mladinski pesnik. Njeno leposlovno delo obsega pesniško zbirko Metuljčki, zbirki Za vesele in žalostne čase in Kapljice ter slikanico Dedek Miha. Po vojni je izšlo več njenih mladinskih del.

## Boj za lepše življenje

Kot vzgojiteljica učitelj je bil zelo blizu otroški svet. Zato je napisala tudi nekaj lepih pesmi za najmlajše. Resnični

svet je poskušala bogatiti z lepoto, umetnostjo, vero v ljudi. Mislila je, da v življenju zmagujeta ljubezen in dobrota.

Pesmi Anice Černeje so osebnopovedne, socialne, domoljubne in otroške. Umetniško izraziti sta Zadnji podlessek in Viničarska. Socialne in izpo-

Po osvoboditvi je leta 1953 izšla njena zbirka za predšolske otroke Sredi domovine. Za zbirko Moje pesmi je njeno delo izbrala in uredila sotrpinka v nemškem taborišču prof. **Erna Muser**. V njej je 95 pesmi. Ime Anice Černeje se upravičeno vidno zapisuje v zgodovino

delovanju s **Franom Finkom** učbenik za računstvo.

V mladinskem listu Zvonček je objavljala pesmi, povesti in črtice, v revijah pa z ocenami mladinskih leposlovnih zbirk brusil občutek za umetniške vrednote mladinske književnosti. V Popotniku in Učiteljskem tovarišu je pisal članke o branju, za Slovensko šolsko matico pa je skupaj z **Antonijo Štupec** pripravil učne slike o nazornem pouku in za šolska berila. Na okrajnih šolskih konferencah je predaval o pouku v naravi, šolskih prireditvah in uporabi ponazoril pri pouku. Med prvimi je kot učni pripomoček za pouk zgodovine, zemljepisa in naravoslovja uvedel skioptikon s karbidno lučjo. Velika pridobitev sta bila tudi uvedba šolskega pouka na prostem in prirejanje mladinskih iger.

Po končanem učiteljskem v Mariboru je bil eno leto pripravnik v Limbušu, nato je leto dni delal doma pri očetu kot mlinar, potem pa je služboval v Makolah, Čadramu in Grižah, kjer je bil osemnajst let nadučitelj.

Po letu 1919 je kot čebelarški učitelj potoval po spodnjem Štajerskem. Po prvi svetovni vojni je deloval tudi kot šolski nadzornik v celjskem okraju. Nekaj časa je delal na vадnici državnega učiteljskega v Mariboru, pozneje pa za Slovensko šolsko matico.



Učiteljica in pesnica Anica Černej

vedne pesmi je objavljala v Ženskem svetu, Iskri, Kraljeviču Marku in Slovenski krajini. V emigrantskem glasilu Istra, ki je izhajalo v Zagrebu, pa je objavljala pesmi z narodnostno in socialno tematiko.

slovenske mladinske književnosti, zastopana pa je tudi v več antologijah.

## Izdajanje šolskega lista

Aničin oče **Ludvik Černej** se je rodil leta 1870 v Framu, umrl



Hiša družine Černeje v Makolah (Foto: F. Šerbelj)

Življenjska pot Anice Černeje in njeno pesniško ter publicistično delo pričajo, da je bilo njeno življenje posvečeno boju za lepše življenje slovenskih ljudi. Zavzemala se je za pokončnega, svobodnega, izobraženega, kulturnega in duhovno bogatega človeka. Njeno domoljubno pesniško čuteče srce je čutilo bolečino zaradi razkosane domovine.

pa je 27. avgusta 1936 v Makolah. Bil je kulturni delavec, pedagog, pisec šolskih knjig, mladinski pesnik in pisatelj, sadjarski, vrtnarski in čebelarški strokovnjak.

Leta 1919 je izdal šolski list, ki je bil po prvi svetovni vojni prvo spodbudno pomožno učilo za branje in deklamiranje. Za 2. razred osnovne šole je napisal Čitanko, ki je doživela pet izdaj, in v so-

## Pisal v ljubljanski zvon

V ljubljanskem zvonu je pod psevdonimi **Habetov**, **Dravinski** in **Pohorčan** objavljala občutene, z rahlo črnogledostjo prežete pesmi, v listih Vrtce, Zvonček, Angelček, Šolski list in Mladi Korotan pa pesmi za otroke.

Pozornost so zbuvali njegovi pedagoški članki v Popotniku. Največ sta je bila deležna O metodi pouka in spisja in Iz otroškega duševnega življenja.

Učiteljem je ostal v spominu njegov referat Kako in koliko naj učitelj neguje čustvo za čast pri otrocih. Zavzemal se je za to, da naj pouk upošteva posebnosti posameznega učenca, goji njegovo samozavest, samospoštovanje in značaj.

Ljubezen do domače zemlje in slovenske besede je v otrocih budil tudi tako, da je od leta 1902 poživljal ljudskošolska berila z učnimi slikami. Zbiral je ljudsko blago, učiteljem pa je predlagal, naj bi petje ljudskih pesmi prilagodili starostni stopnji otrok.

Učitelji in preprosti ljudje so ga spoštovali in cenili njegove uspehe, ki jih je dosegal z vedrino, pedagoškim optimizmom in razgledanostjo.

**Tone Štefanec**

## V nedeljo se ve. Nedelo pove!

- O Jamieju Oliverju in slovenskih šolarjih
- O skrivnostnem umoru na Bledu
- O ribah, ki se oglašajo pašepašepaše



Slastno.



Skrivnostno.



Zgovorno.

Edini v nedeljo

**NEDELO**



*Niša žena*  
LETO 1954 ŠTEV. 5

# Anici Černejevi

ob deseti obletnici smrti v nemškem taborišču

Umrla je sredi najlepše pomladi — tretjega maja 1944 — in v najstrašnejših okoliščinah, daleč od doma, še sto kilometrov severno od Berlina v majhnem nemškem »delovnem« taborišču v Neubrandenburgu, majhnem v primeri z matičnim v Ravensbrücku pri Fürstenbergu, od koder so jo privedli 18. februarja in kamor se je vrnila — mrtna. Že 22. februarja je morala na »revir«, v taboriško bolnišnico, toda v tisti bolnišnici ji nihče ni mogel pomagati. Tudi silno koprnenje po svobodi, po domu ni moglo premagati njenega bolnega, že prej šibkega telesa, zdaj na smrt utrujenega in oslabiljenega po zaporu v ljubljanski šentpeterski kasarni, po dolgi in grozotni poti v neznanu, po vseh mukah in ponižanjih v Ravensbrücku, kamor so jo odpeljali že osemnajstega novembra 1943, po mrzlih jesenskih in zimskih mesecih v lahkih taboriških capicah in končno še po novi poti sredi najhujše zime v mrzlem živinskem vozu, kjer ni bilo mogoče sestiti drugam kot na mrzla, gola tla, v drugo taborišče — v Neubrandenburg, kjer je bila njena skupina prva slovenska skupina in kamor še nekaj časa ni bilo nobenih pošilk od doma. Ko pa so začele prihajati, je bilo zanjo že prepozno.

Umrla je, kot so tista leta umirali tisoči in tisoči naših ljudi. Ni je morda po naključju zajel val okupatorjebega divjanja, ne, zavestno in naravnost so jo domači izdajalci izročili Nemcem. Aretirat sta jo prišla dva človeka, ki ju je dopoldne istega dne videla v pisarni ravnatelja ljubljanskega učiteljskega zloglasnega Ivana Prijatelja, ki je s katehetom Slaparjem izročil najprej Italijanom in potem še Nemcem vse profesorje svojega zbora, ki so bili zavedni Slovinci in zato vključeni v Osvobodilno fronto slovenskega naroda. Tudi Anica je bila že za Italijanov tri tedne zaprta — od avgusta do septembra 1943. Ko pa je prišla v Ljubljano vest o njeni smrti, so prav ti, ki so jo pogrnali v smrt, hinavsko zavili oči, češ, »tudi njo lahko smatramo za žrtev današnjih nesrečnih slovenskih razmer.« Te besede beremo v okrožnici dijaštva, ki mu ravnateljstvo 2. junija 1944 naznanja, da se bo 6. junija brala maša zadušnica za pokojno Anico Černejevo, hkrati pa se bodo ob tej priliki poleg nekaterih dijakov spomnili tudi pokojnega profesorja Stanka Petelina. Tako so Aničini morilci uprizorili bridko komedijo in ob njej imenovali njeno ime v isti sapi z imenom enega najbolj zagrizenih belogardistov. Okrožnica se končuje z besedami: »... molite za zveličanje njihovih duš!« To so pač zmogli samo

podinjani vatikanski hlapci — pošiljati ljudi v trpljenje, ponižanje in smrt in potem moliti za zveličanje njihovih — duš!

Tako se je sredi tuje pomladi, v deželi, ki so jo slovenska usta med vojsko nešteliokrat preklela, končalo sončno življenje slovenske pesnice Anice Černejeve. Njej sami ni bilo vedno sončno, toda svoje težave je prenašala sama in jih kvečjemu zapravala svojim pesmim, vse okrog sebe pa je obdajala s svojo nežnostjo in plemenitostjo, s svojo nepremagljivo potrebo po razdajanju same sebe, po osrečevanju, po dviganju in



plemenitenju. Ne samo s svojim bogatim znanjem, s svojo jasno in gladko besedo, tudi z nepremagljivo silo svoje bogate osebnosti, z notranjim žarom človeka, ki bi rad z ljubeznijo prepričal, zavajeval in osrečil svet, je osvajala vse okrog sebe, zlasti mladino, ki jo je vzgajala toliko let, saj je bila rojena govornica in vzgojiteljica.

Rodila se je 5. aprila 1900 v Čadramu pri Konjicah — njen oče je bil učitelj in tudi pesnik in pisatelj — dovršila v Mariboru učiteljske, poučevala nekaj časa na osnovni in meščanski šoli, potem pa v Zagrebu opravila osem semestrov Višje pedagoške šole — študirala je pedagogiko, psihologijo, filozofijo in matematiko. Od jeseni 1930 je razen eno šolsko leto vse do tistega nesrečnega 21. oktobra 1943, ko so jo ponovno aretirali, službovala na ljubljanskem učiteljsku.

Pisala je pesmi in članke. Otroške pesmi v Zvončku in Našem rodu, pedagoške članke v Popotniku in Zenskem svetu in tudi predavala je mnogo, tudi izben Ljubljane, tako n. pr. v Trbovljah predavanje, ki ga ji je klerikalni dnevnik Slovenec hudo

Vida Taufer:

## Anici Černejevi

(Ob 10-letnici njene smrti)

Smarnice so zacvetele,  
po gozdovih spet dehte,  
toda tvoje roke bele  
več po njih ne hrepene.

Rod svoj si nad vse ljubila,  
zanj si žrtvovala se.  
V smrt na tujem omahnila,  
tam so vpepelili te.

Vendar si še vedno z nami,  
k tebi misli še teko,  
v njih se tvoj obraz spet drami,  
tvoje pesmi še pojo.

Ob dehteče cvetje maja,  
ki se zunaj zdaj budi  
in s prelestjo spet osvaja,  
tihu si stopila ti.

Beli prsti ti drhtijo,  
mirno gledajo oči,  
lica kakor cvet žarijo,  
smrti na obličju ni.

V naših mislih si še živa,  
ves tvoj lik se v njih pozna.  
Plast pepela te ne skriva,  
še tvoj dih se nam smehlja.

zameril in jo grdo napadel. Leta 1930 je v Celju izdala zbirko otroških pesmi z naslovom Metuljčki, leta 1933 pa zbirko Za vsele in žalostne čase (s slikami Eda Deržaja). Kasneje je za dve slikanici privedila besedilo (1934 — Kapljice in 1939 — Dedek Miha). Lani pa je Mladinska knjiga izdala izbor njenih otroških pesmi pod naslovom Sredi domovine. Tako se je nekako skoraj nujno pri nas utrdilo prepričanje, da je bila Anica Černejeva otroška in mladinska pesnica, poleg tega še pedagoška javna delavka, na njene siceršnje pesmi, ki jih lahko srečamo v vsakem letniku Zenskega sveta, pa kot da smo pozabili. Mislim pa, da so prav te pesmi, poleg tistih, ki so ostale v rokopisu, odsev in izpoved njenih najglobljih doživetij, prava podoba njene človeške in umetniške osebnosti.

Iz toplenga sveta svoje blesteče mladosti, kot ji pravi sama, je prišla vsa svetla in bogata, bogatejša od sveta,

saj bi z ljubeznijo objela vsega.

Prišla je polna vere v ljudi, v umetnost, v lepoto in s prepričanjem, da sta dobrota in ljubezen dovolj močno orožje, da lahko premagata zlo na svetu. Saj pravega zla takrat pač

še ni poznala. Ko pa ga je spoznala, je seglo kakor tuja, mrzla roka v njeno toplo in dobro srce in ga za vedno vznemirilo:

Trpljenje v tvojih očeh  
mi pravi, da je pretežek greh  
moje sonce in sreča in smeh.

Zato se vse pogosteje pojavlja v njenih pesmih obtožba družbene krivice tudi v mladinskih.

»Kaj, če ne bo gospodarja  
s kruhom, s koščkom potice?  
Kaj, če v dolini pozabi  
blatne in prazne gorice?«

Tako se strahoma sprašujejo lačni viničarski otroci na božični praznik, ko imajo njihovi gospodarji še vsega mnogo več in preveč kot ob drugih dnevih. Tej bridki obtožbi pa se vse bolj pridružuje »vera v po-

mlad«. Pismo iz Haloz, ki je izšlo malo pred vojsko v Ženskem svetu februarja 1941, se končuje s skopimi, toda trdimi besedami:

Čas se premakne,  
z njim se dotakne  
življenje in moč  
revnih haloških koč.

Leta 1931 je prav tako za Ženski svet napisala drobno poročilce o nastopu Trboveljskih slavčkov v Ljubljani, ki so se predstavili v pesmi z besedami: »Mi smo pa od tam doma, kjer se sonce ne smehlja«. Navezujoč na te besede, končuje Anica svoje poročilce: »Naša srca pa so zaslutila že ob prvih glasovih:

Vi ste pa iz tistih dni,  
ko se sonce zasmije,  
ko se pesmice zbudijo,  
ko se slavčki oglasijo...«

Že v njenih Metuljčkih pa se pojavlja še ena bolečina, bolečina zaradi slovenskih zasužnjenih krajev. Ali je tedaj moglo biti drugače, kot da se je takoj 1941. leta pridružila osvobodilnemu boju slovenskega naroda, boju, ki je reševal slovensko zemljo in pripravljaj slovenskemu človeku, zlasti še slovenski mladini čas, »ko se sonce zasmije«. Morda je bilo zanjo bridko spoznanje, da se proti zlobi in sovraštou ni mogoče bojevati samo z dobroto in ljubeznijo, toda čim bridkeje, tem globlje in zato tem odločnejše, saj je niso o tem prepričevali le veliki svetovni dogodki, temveč tudi vsakdanji stiki z ljudmi, ki so jo končno prodali tujcu in s katerimi ni bil mogoč drugačen boj kot boj na življenje in smrt.

Erna Muser

## NEKAJ ZA RAZVEDRILO

Crtici, ki ju objavljamo spodaj, nam je poslal pisatelj France Magajna, brat našega zvestega sodelavca dr. Bogomirja Magajne. Med prvo svetovno vojno je pisatelj delal kot rudar v Ameriki, hkrati pa je pisateljeval, urejal list »Glas Svobode« in prevajal dela francoskih pisateljev Voltaira in Rousseauja. Ko se je po prvi svetovni vojni vrnil v domovino, je kot vsi zavedni Slovenci težko prenašal italijansko okupacijo. Tedaj je sodeloval pri listu »Edinost« in je prvi pri nas prevedel pisatelja Jack Londona. Po osvoboditvi še vedno kmetuje na svojem domu, pridno piše v Slovenski Jadran, Kmečki glas in Pavliho. Lani je izšla v Primorski založbi njegova prva knjiga »Zalostne zgodbe o veselih Kraševcih«, v založbi Kmečke knjige pa bo izšel ponatis njegovih člankov o eksotičnem sadju, ki so izhajali v Kmečkem glasu. Pisatelj pripravlja tudi šaljivi roman iz ameriškega življenja.

### Dožioljaj z dvema nahrbtnikoma

Bilo je v tistih težkih povojnih časih, ko so naše podeželske zadruge prodajale verige, lepe stekleničke parfuma, vsakovrstno nekoristno navlako, živeža pa nič. Dobim pismo iz Ljubljane, v katerem mi dobra ženica sporoča, da se ji je posrečilo po prgiščih nakupiti deset kil grosne in deset kil koruzne moke, ki naj jo pridem kar najprej iskat. Voznina je bila takrat smešno nizka, kakor nalašč za take, pa sem z dvema nahrbtnikoma odpotoval tja gor (oziroma tja dol, ker je Ljubljana za sto metrov nižja od Vrem).

Na poti nazaj, v strašni gneči na vlak, sem v velikih skrbih tuhtal, kako bom z dvema nahrtnikoma prodril na gornjeležeški postaji iz vagona. Imel sem srečo, ker sem v vlak naletel na znanca, ki se je nameraval prav tako izriniti iz vlaka. Njemu sem prijateljsko zaupal enega teh nahrtnikov, da mi ga junaško izvleče ven.

In se je zgodilo na gornjeležeški postaji, da sem svoj nahrtnik prav posrečeno izvlekel in sebe tudi in ko sem stal na tleh, ni hotelo biti znanca z drugim nahrtnikom od nikoder. In vlak je imel tu le eno minuto počitnic. Vražja zavedščina! Če le ni ta zloemek z drugim nahrtnikom prav zdaj sladko zadremal in sanja, da je v raj! Svoj nahrtnik pustim na tleh in rinem z največjo odločnostjo znova v vagon. Znanca nisem našel več. Zlezal je poniglavce na plano v nasprotnem koncu. Že ga vidim skozi okno, kako se ozira po meni, Hvala bogu! Zdaj je bilo treba, da se znova prebijem do zlate svobode. Misel ni bila napačna, ali preden sem dosegel vrata, je vlak že začel lesti naprej. O madona! sem vzdihnil in začel brezobzirno prevračati napotneže, ki niso že izza šol-

skih let dobili toliko bunk. Ko sem že imel kljuko vrat v rokah in mislil, da so vse te potniške stiske za mano, me potegne neki miličnik za škrice nazaj.

»Ne, tovariš. Vlak je v teku in ne morete več izstopiti.«

»Kako da ne! Ali naj se vozim zdaj na državne stroške? Moj listek velja le do Gornjih Ležeč.

Miličnik je gonil le svojo, da ne morem in ne smem izstopiti, ker je vlak v teku. In držal me je čvrsto za škrice.

Naj vzame vrag vlak in njegov tek! Saj sem tudi jaz lačen, ne gre pa, da bi zavoljo tega drugi trpeli! Nekrščanska jeza me je lomila. Ko bi ta miličnik ne bil predstavljal oborožene sile naše države, bi ga ne spoznala več katerakoli od njegovih mater, tudi če jih je imel šest! Tako sem se pa le z boleznim smehljajem na ustnih umiril in se elegantno stoječ na eni nogi odpeljal proti Divači kakor kak velik gospod.

Zaradi zapuščenih nahrtnikov sem moral nazaj na Ležeče in sem v tem imel srečo. Tržaški vlak je le malo minut po mojem prihodu v Divačo prisopihal na postajo in z njim sem se vrnil. In spet sama božja gneča. Nekaj sto Istranov, oboroženih s čutarami in steklenicami olja, je tu čakalo. Prišli so s svojim vlakom pred pol ure in so nemaravali v Reko, da tam zamenjajo olje za drugačen živež. Planili so zdajci na »tržacana« kakor kobilice. Jaz sem ostal v ozadju, ker mi je bilo le malo mar, če ostanem na stopnicah. Pa sem videl tudi tu, da je pravica najrajši na strani močnih in brezobzirnih. Samo mladi ljudje so zasedli

Погода  
ТАНОРАВА  
л. I I ст. 5, 4. 8. 95, ст. 1



V tej hiši je živel nekaj časa s svojimi starši Anica Černejeva. Njen oče je bil zelo spoštovan šolski nadzornik. Pod njihovim stanovanjem je imel trgovino, na drugem koncu Makol pa gostilno Josip Šošter. Makole so štejele tedaj le 20 hišnih števil, vendar so bile trg s tržnimi pravicami cesarja Maksimiljana.

















- MARIBORSKO UČITELJIŠČE

*maturna*

- poučevanje v Gyrižah in Celju
- VIŠJA PEDAGOŠKA ŠOLA V ZAGREBU
- poučevanje na meščanski šoli v Črmožu in Mariboru
- DIPLOMA IZ PSIHOLOGIJE IN PEDAGOGIKE V ZAGREBU

*- profesorica na ljubljanskem učiteljskem*



*Planinarka*





Anica s  
prijateljico  
Biserko  
Ercegovac

Je slutila...?

„Tiho pojdem, kadar bo čas...“

Anica Černejeva  
je umrla 3. maja 1944  
v koncentracijskem  
taborišču Ravensbrück\*



Cita Rožman

Ilustracija iz vabila na  
30. obletnico osvoboditve  
nekdanjih ravenbrückskih  
internirank

\*oziroma v podružnici Neubrandenburg

# Dom in družina

...  
Mati je ostala sama in tiha  
ob radnji ravnici.  
da nas prosila niti blazine  
niti ljubezni niti moči.  
"Moji otroci, saj bom molče morila,  
le da vam v meni, samotni, spet dom oživi."



oče Anice Černejeve,  
Ludvik Černež



brat  
sestra Vida  
Anica



brat Anice Černejeve,  
odvetnik



sestre in brat;  
stojijo: Anica,  
Marica, Ludvik  
sedi: Vida



mama Marija  
oče Ludvik  
sestra  
brat

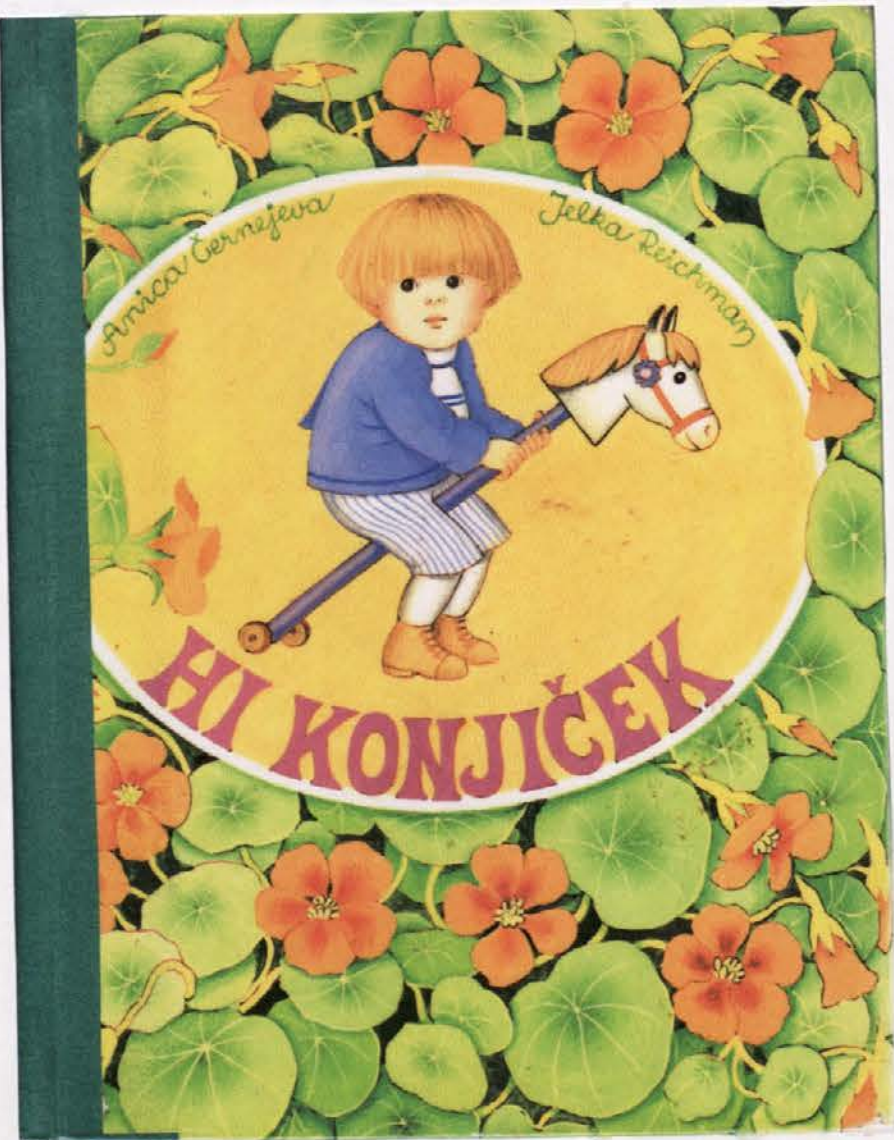
Anica







Tri ptičice  
 Tri ptičice, tri ptičice,  
 tri ptičice vede  
 vjam cvetočim  
 no pesem sapule.  
 Tri ptičice, tri ptičice  
 medle no mang,  
 sapice no jih  
 razibale v sanje.



1930



1930

Pot do lepote  
 Dames no ceste široke  
 in bele kot in mikdar.  
 Dames no polja  
 molitev in gozd  
 je oltar.

Tiho darujem v njen svet  
 daritev roca,  
 ki mi je pot do lepote  
 pot do neba.

ANICA  
 ČERNEJEVA

MOJE POTI

1975

24

trpin

# Za vesele in žalostne čase



SLIKE IZDELAL EDO DERŽAJ  
BESEDILO ANICE CERNEJEVE

---

NARODNA

---

Supl. 2533

# KNJIŽNICA MLADINSKE MATICE

---

21.



ZA VESELE IN ŽALOSTNE ČASE

Skl 3  
885/21

~~2182-21~~

~~2193~~



2533

# ZA VESELE IN ŽALOSTNE ČASE

SLIKE IZDELAL EDO DERŽAJ,  
BESEDILO ANICA ČERNEJEVA

1 9 3 3

---

---

IZDALA IN ZALOŽILA MLADINSKA MATICA V LJUBLJANI



20. III 47 / 2533



**B**ELA, BELA POLJANA,  
NA BELI POLJANI JUNAK.  
DEČICA, SAJ GA POZNATE:  
TO JE BELKO SNEŽAK.





ČMerno stoji, premišljuje:  
„Zimi se že ne dam!  
Če bo jutri še huje,  
pa se k sošedom podam.“



RES SE ODPRAVI ZARANA  
V BLIŽNJO SNEŽENO VAS,  
DA SE MALO PREGREJE  
IN PA ZA KRATEK ČAS.



VSTOPI V ZAKURJENO SOBO —  
ZA BELKA NERODNA REČ!  
NORČEK ŠE — BOG NE ZADENI —  
SEDE ZA GORKO PEČ.



PA SE SPOTI IN RAZJOČE,  
DA ŠE NIKOLI TAKO.  
GLEJTE: MLAKA PRI MLAKE,  
BELKA PA NIČ VEČ NE BO.



**P**LAHUNČEK, — EJ, SLABA VEST! —  
OGIBLJEŠ SE NAŠIH CEST  
IN SKAČEŠ ČEZ DRN IN STRN  
V KRALJESTVO ZAJČKOV IN SRN —



PA TUDI LISJAKOV, SEVE.  
TRDO JIM JE SRCE:  
LIŠKO JE RAČICO VJEL,  
DA BI GOSTIJO IMEL.



PA JE TEBE UZRL,  
ZA TABO JO JE UDRL.  
RAČKA — NO — V TEK MU ŽE GRE,  
A ZAJČEK JE VEČJI OD NJE.



ZAJČEK — PRAVIJO VSI —  
SE ŠE VETRA BOJI;  
A LIŠKA SE RES NI BAL,  
NA LED GA JE ZVABIL, SPELJAL.





LIŠKO, VEM: TOPLO TI NI  
IN PA HUDO TE JEZI,  
KO SE TI PAGLAVČKA DVA  
SMEJETA IZ SRCA.



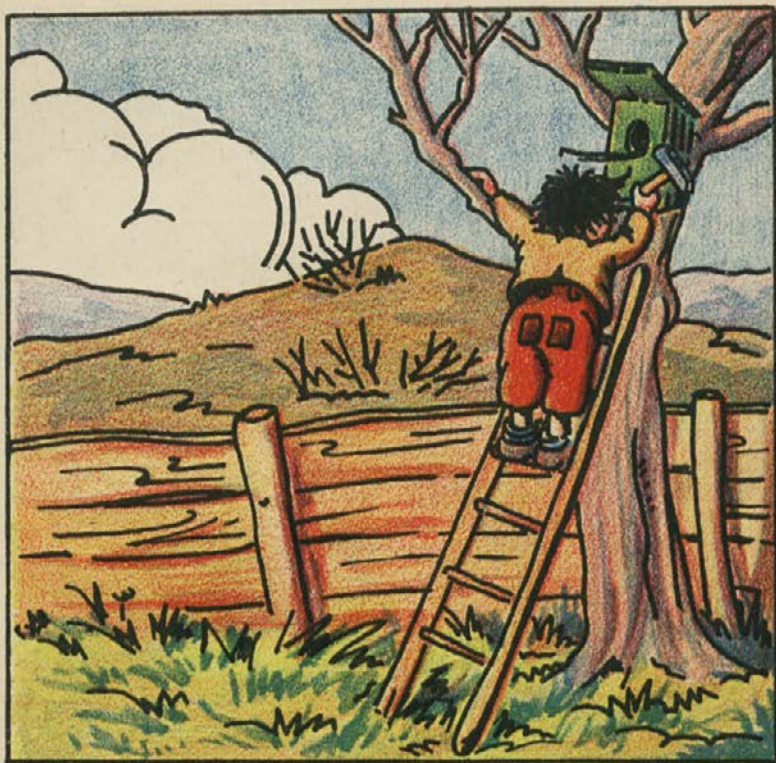
Š KORČKI — ZAMORČKI  
SO PRILETELI  
OD JUGA, OD SONČKA  
VSI ZAGORELI.



Z JURČKOM, S PRIJATELJČKOM  
ŠKORČKA KRAMLJATA,  
O JUGU, O MORJU  
ŽGOLITA, ČEBLJATA.



V SRCU JE ŠKORKI — ŽENKI  
HUDO:  
GOZD JE ŠE MRTEV,  
GNEZDEC NE BO.



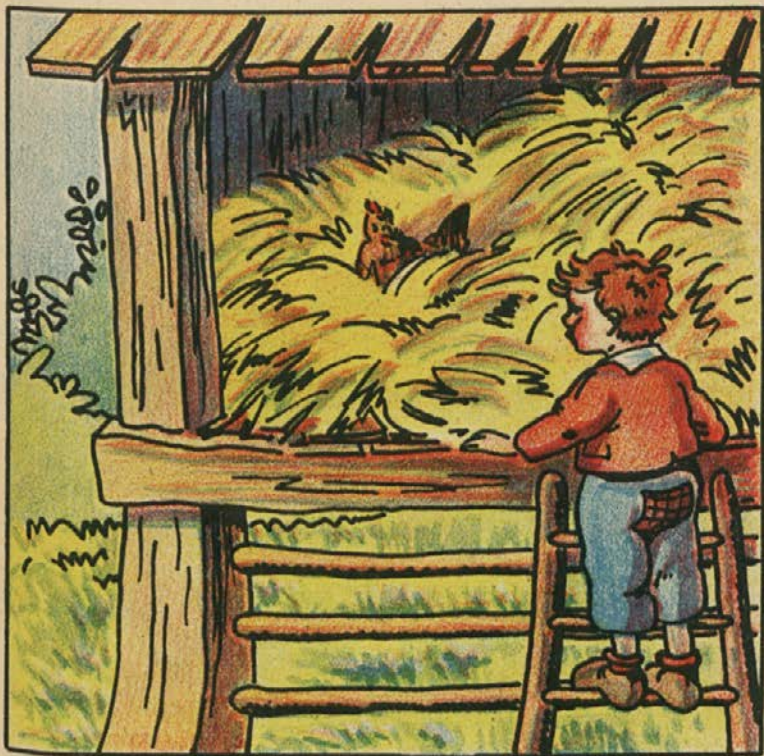
JURČEK — PRIJATELJČEK  
HIŠKO ZGRADI,  
NA TEPKO — MEDENKO  
JO PRITRDI.



ŠKORČEK ZAKLIČE:  
„ŽENKA, POGLEJ!  
TI SI GOSPA,  
IZVOLI NAPREJ.“



**K** MALU — PALČKI ŽE VEJO! —  
BO SVETA VELIKA NOČ.  
PIRHOV BI RADI IMELI,  
PA SO Z DELOM ZAČELI  
ZA SVETO VELIKO NOČ.



JURČEK, NAŠ JURČEK, SEVEDA —  
BI TUDI RAD PIRHOV IMEL.  
K ČOPKI NA SKEDENJ BO SPLEZAL,  
ČOPKO BO MALO PODREZAL  
IN JI BO JAJČECA VZEL.

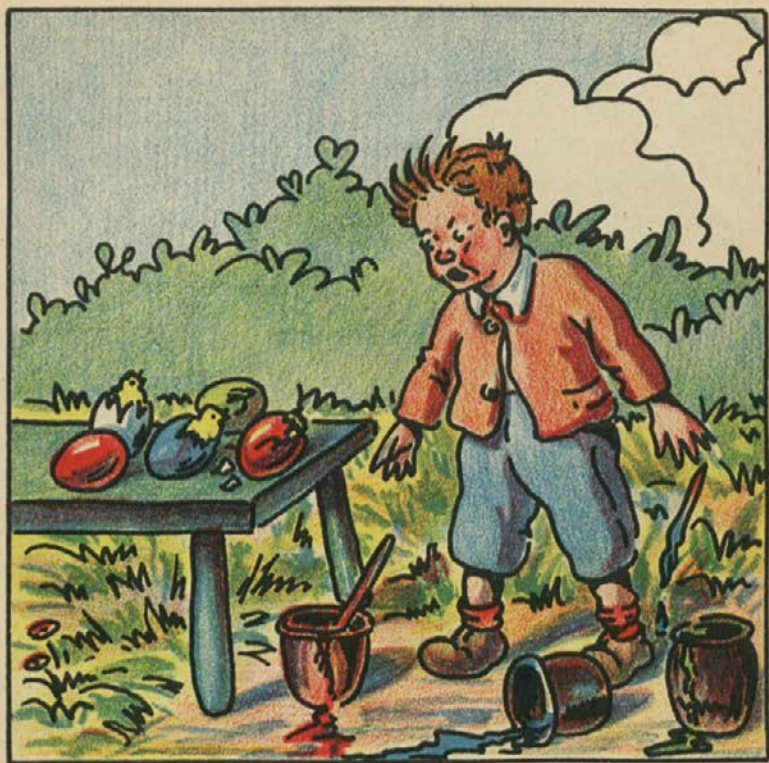




ČOPKA GA JEZNO POGLEDA:  
,NIČ NE BO, JURČEK, KO-KO!  
LANI SEM TI JIH DALA,  
LETOS BOM MAMA POSTALA,  
JURČEK, IN PIRHOV NE BO.“



JURČEK — JUNAK SE KOKOŠJE  
JEZICE NE BOJI.  
HUDO ČOPKO NAPADE,  
JAJČECA JI POKRADE,  
POTLEJ PA HITRO ZBEŽI.



KO SO JAJČKA ŽE PIRHI,  
ČUJE NAŠ JURČEK: ČIV-ČIV . . .  
PICKE SE IZ JAJČEC ZVALIJO,  
JURČKA PA PIRHI SKRBIJO:  
Z BREZOVKO JIH BO DOBIL.



**O** B TIHEM POTOKU CARUJE,  
— ČAST, PRAVIM VAM, KOMUR ČAST —  
IN BURJI IN ZIMI KLJUBUJE  
MOGOČEN IN MOČEN HRAST.



METULJČKI, DROBNI METULJČKI  
HODIJO K NJEMU V VAS  
IN SO KOT PRAVLJICE LEPI  
PA MU KRAJŠAJO ČAS.



PRELEPA METULJKA PAVLINKA  
SE ŽABICI REGLJI SMEJI:  
„MI SMO DEČICA SONCA;  
REGLJA, KAJ SI PA TI?“



„JAZ SEM — ČAKAJ PAVLINKA  
REGLJA TI KMALU POVEI —  
JAZ SEM — DA NE POREČEŠ:  
SAJ ŠE SAMA NE VE — —



JAZ SEM TUDI METULJČEK  
IN SE MERIM S TEBOJ.  
SKOČI, BAHČKA PAVLINKA,  
SKOČI ŠE TI ZA MENOJ."





**P**OLJE, RAVNO POLJE . . .  
EJ, PŠENIČKA NAŠA  
JE ŽE ZLATE VOLJE.



TUDI MAK IN KOKALJ  
IN KRESNICA METKA.  
MAKU JE VROČINA  
PIPICO PRIŽGALA,  
A KRESNICA METKA  
JE OD NJE ZASPALA.



PROTI MRAKU MAKU  
PIPIKA POJENJA,  
PA OŠABNEŽ V JEZI  
GRD PREPIR ZAČENJA:

„JAZ SEM, ČUJEŠ, KOKALJ,  
KAKOR BRAT PRI BRATU:  
ČE SO KLASKI ZLATI,  
JAZ PA SEM V ŠKRLATU.



TODA TI IN METKA!  
DRAGI, TO JE ZMOTA.  
VIDVA MED PŠENIČKO  
TO JE RES SRAMOTA!“

KOKALJ, DASI MODER,  
LE HUDO ZAMERI  
IN SE Z MAKOM SKREGA.  
METKA PA SE CMERI.



TODA V MLADEM JUTRU  
PRIDEJO ŽENJIČKE,  
TUDI MAK V ŠKRLATU  
PADE V ČAST PŠENIČKE.



**M**URN SE POSLAVLJA,  
ŽENKICO POZDRAVLJA.  
ŽENKA SE RAZJOČE:  
„OH, SAJ NI MOGOČE . . .“

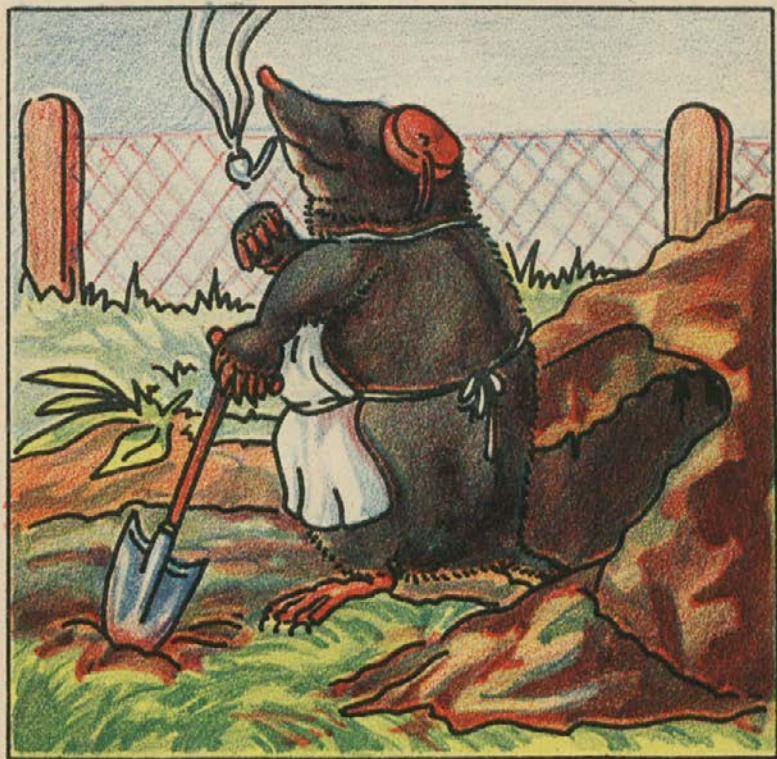


TODA MOŽEK HOČE  
V ŠIRNI SVET IZ KOČE.  
SOLZO SI OTRNE,  
ZEMLJEVID RAZGRNE.



JURČEK GA ZAGLEDA  
IN VLOVI — SEVEDA.





IZPUSTI GA V VRTU  
V PEST VRTNARJU KRTU.



MURN ŠE ZAGODE  
— VIDIŠ GA, NERODE —  
PA GA KRT POHRUSTA  
IN OBLIŽE USTA.



**V** E STE, DECA,  
KRASOTICE,  
GOZDNE PLEMKINJE  
MUŠNICE.



A SOSEDJE, RAZGRAJAČI:  
JURČKI, AJDOVKE,  
GOBAČI  
SO UMAZANI BERAČI.



MOJ RJAVČEK, BISTROGLAVČEK,  
VIDIŠ, TO SO TI MUŠNIČKE!  
RES SO LEPE, A HUDOBNE  
KOT JIH MAMICE UČIJO.



GLEJ, MESAR JIH NE PRODAJA.  
KDO BI PAČ MUŠNICE KUPIL?  
IN ČE BI JIH, VEŠ, RJAVČEK,  
BI SE Z NJIMI LE ZASTRUPIL.

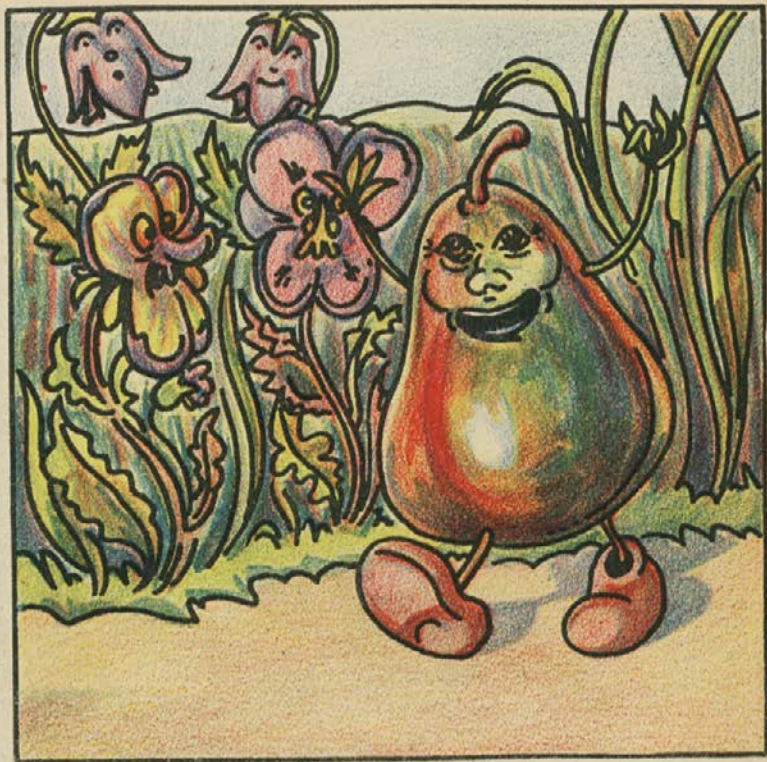


BURJA, HUDA BURJA ČUJE,  
KO MUŠNICA, DOMIŠLJAVKA,  
DOBRE JURČKE ZASMEHUJE.  
V SVETI JEZI JO KAZNUJE:  
REVICE, MUŠNIČKE MALE,  
SO SIROTICE POSTALE.



**H**RUŠKA — DEBELUŠKA  
V SONČKU DOZORI.  
VETERČEK JO STRESE,  
HRUŠKA ODLETI.





PA VESELA VRISKA:  
„BOLJE JE TAKO.  
DECA, LAČNOUSTA  
DECA ME NE BO!“



TODA JOJ — PREJOJME:  
JEŽEK SE ZBUDI.  
HRUŠKA — DEBELUŠKA  
SKORAJ OMEDLI.



„POJDI, HRUŠKA, GREVA!  
KAJ BI TO, NE GREŠ?!  
SAJ TE SAM PONESEM,  
ČE NE MARAŠ PEŠ.“



HRUŠKO --- DEBELUŠKO  
PIKA IN BOLI  
IN V ŽELODČKE VAŠE  
SI ZAMAN ŽELI.



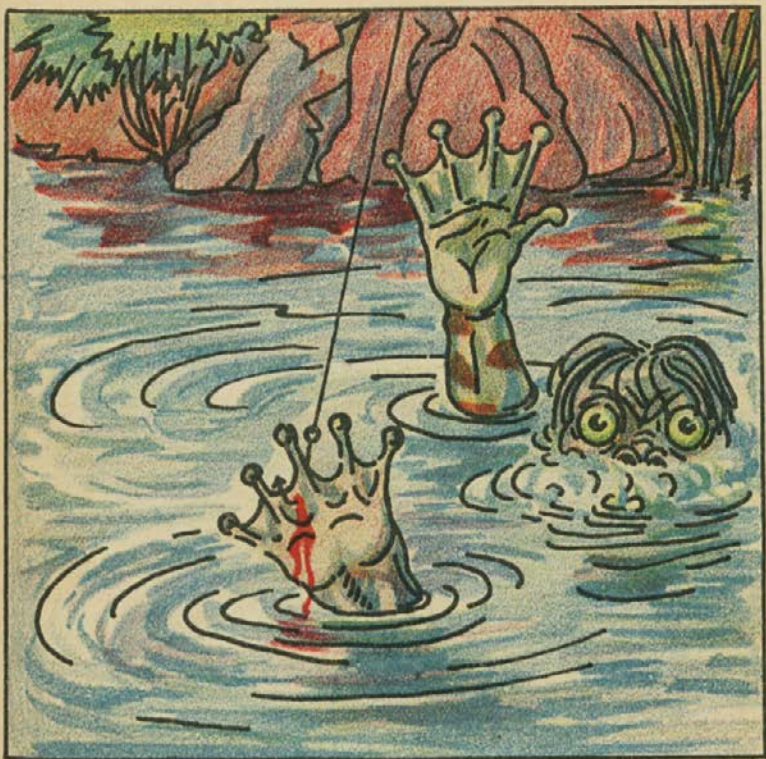
**R**IBICAM — POSTRVIM  
JE POTOČEK TO,  
KAR JE ZDRAVI DECI  
SONČEK IN NEBO.



TODA GRD ZELENEC,  
STRAŠEN, KAR SE DA,  
RIBICAM — POSTRVIM  
PLAŠI SRČECA.



IN ŠE NEKDO DRUGI  
RIBICE LOVI:  
FRANČEK — RAZCAPANČEK  
IN PA — JURČEK TI?

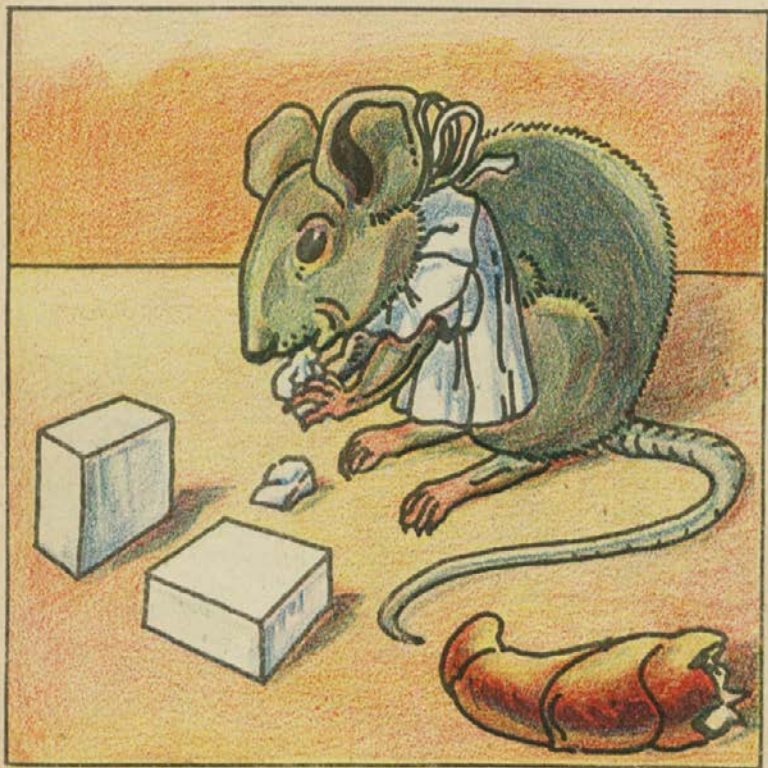


JOJ, PRETEŽKE RIBE!  
FANTA, DOBER TEK — — —





SRČEK SKOČI V HLAČKE,  
HLAČKE V DIVJI BEG.



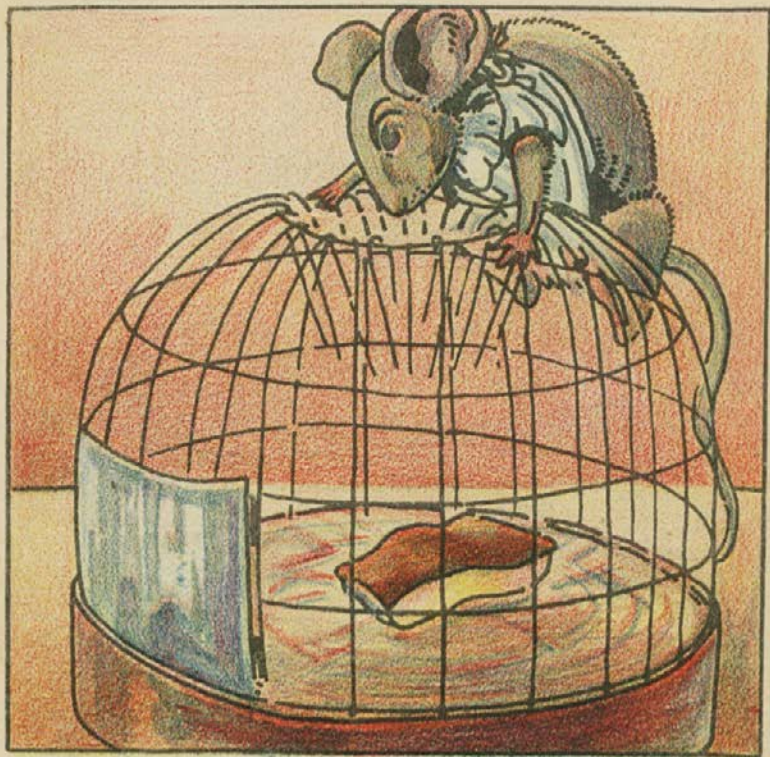
**M**iŠKA, TEBI  
SE DOBRO GODI!  
MUCICA — MACA  
DREMLJE IN SPI.



MIŠKA, TO JE  
PA HUDA REČ:  
TRGAŠ, A NE ZAŠIJEŠ  
VREČ.



TRGAŠ IN KRADEŠ —  
TO JE GRDÓ.  
MIŠKA, LE PAZI,  
DOLGO NE BO!



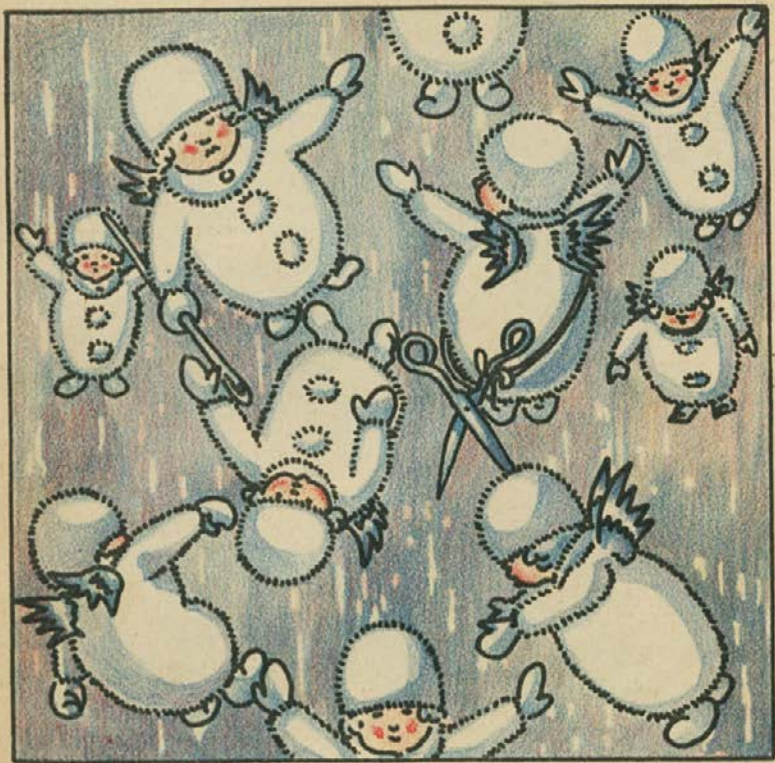
EJ, PA SO VNDARLE  
DOBRI LJUDJE:  
KOŠČEK SLANINE  
ZA TVOJE ZOBÉ.



NISO NE DOBRI,  
TATOM ŽE NE.  
MIŠKA, DRAGO BOŠ  
PLAČALA VSE.

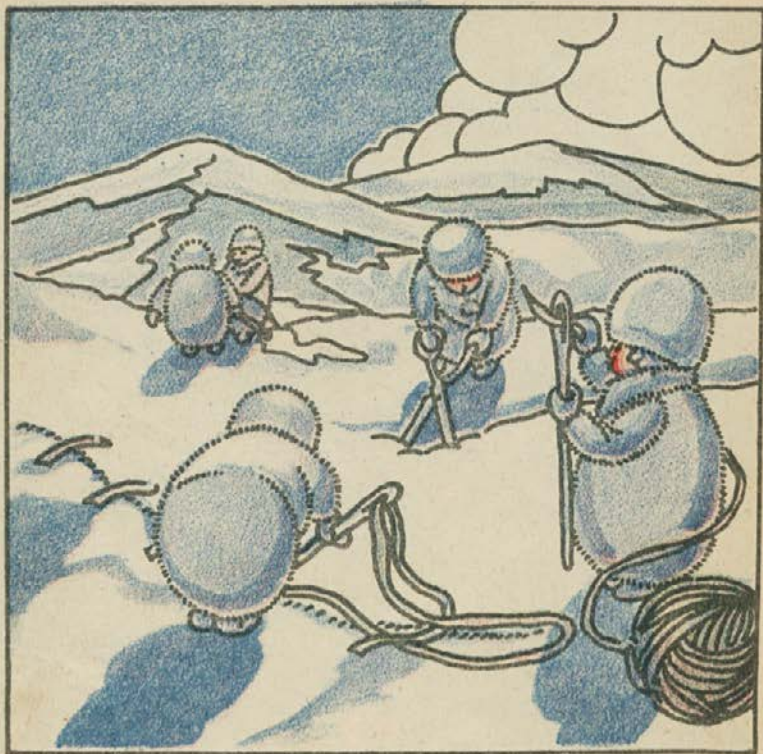


**M**RAZ IN ZIMA HUDOGLEDA  
PRIŠLA STA ŽE ONI DAN.  
VSE JE V HIPU ZLEDENELO.  
MRZLO, MRZLO JE ZAVELO  
PREKO GRIČEV IN POLJAN.



TODA SESTRICE SNEŽINKE,  
MEHKIH DUŠIC, DOBRIH ROK,  
VZELE VOLNO SO IN SVILO,  
KAR SE V RAJU JE DOBILO,  
KAR JIM JE PONUDIL BOG.

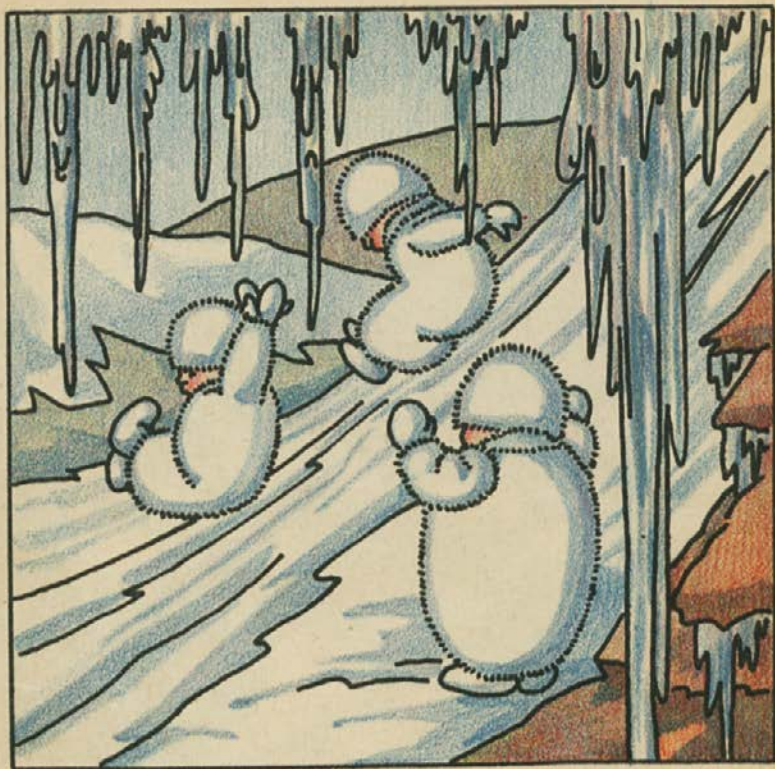




TRATE, NJIVE SO POKRILE  
KAKOR MAMICE DOMA,  
DECO ZEMLJE SO ZAVILE,  
A ODEJE SO SEŠILE —  
VETER NIMA NIČ SRCA!



IN SO PREDLE. NAJPREJ PREDLE  
ŠTIRI DNI IN TRI NOČI.  
A NATO SO NITKE ZBRALE  
IN ODEJO TOPLO STKALE,  
KOT JE ŠE PRI SONČKU NI.



A NATO SO SE SNEŽINKE  
ŠLE PREGANJAT IN LOVIT.  
SMUČARJI SO SMUČKE VZELI  
IN KRAGULJČKI SO ZAPELI —  
V SANKAH PA JE BOŽIČ SKRIT.



NARODNA IN ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA

Trst SKL3

885/21

886.3(02.053.2)-1



019472533

COBISS •

LEŠKI BOVINIČNI  
MUSEJ TRST

